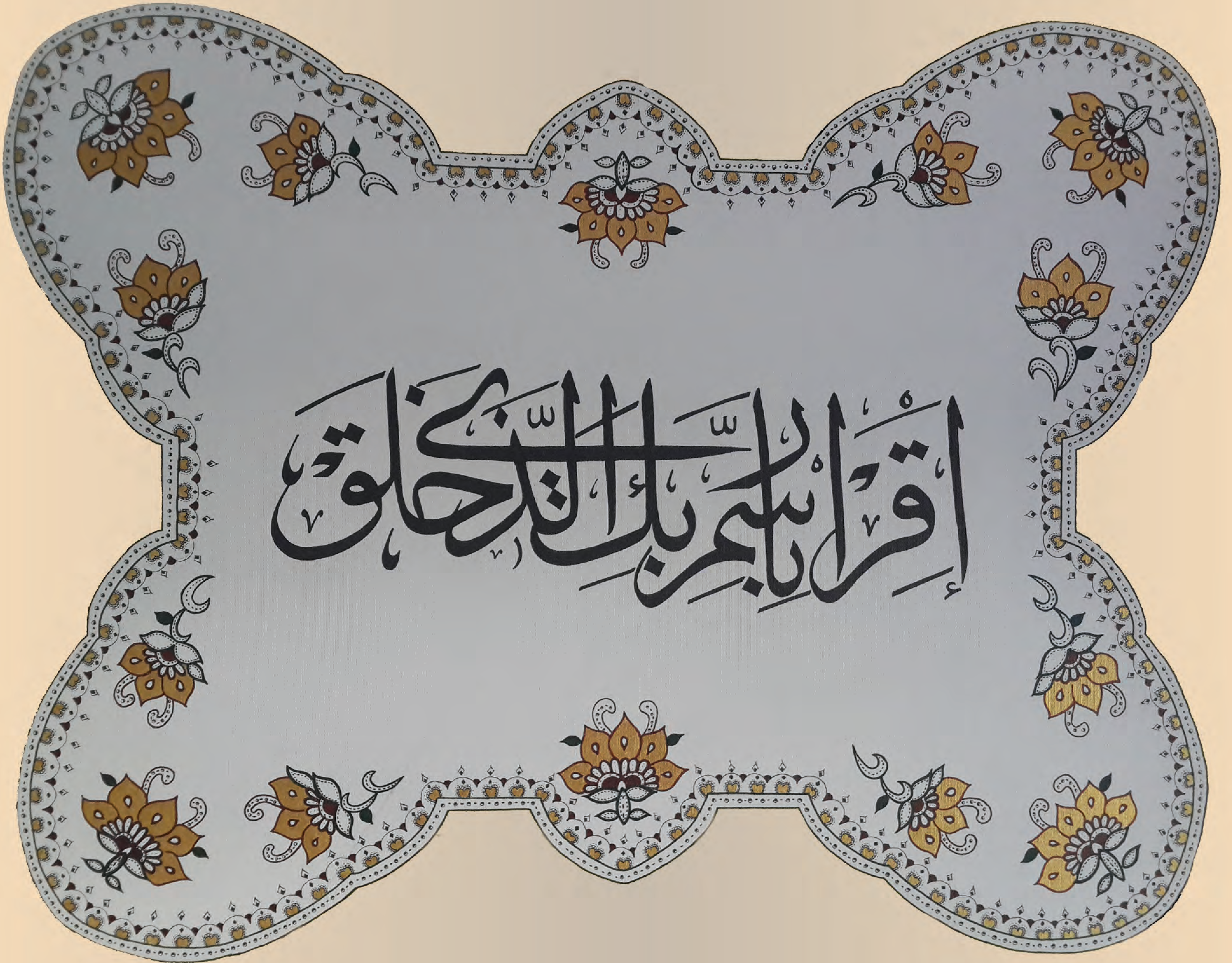
ORTAÖĞRETİM

KUR'AN-I KERİM

DERS KİTABI

10

ORTAÖĞRETİM

KUR'AN-I KERİM

DERS KİTABI

10

YAZARLAR

Yrd. Doç. Dr. Ali ÖGE

Faruk SALMAN

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ....:
DERS KİTAPLARI DİZİSİ ....:

EDİTÖR
Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT

GÖRSEL TASARIM UZMANI
Hacı Ahmet YÜCEL

DİL UZMANI
Ahmet POLAT

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI
Hasan TOPAL

REHBERLİK UZMANI
Mehmet Nezir ARAZ

ÖLÇME DEĞERLENDİRME UZMANI
Mehmet Ali KARAKUŞ

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden, İlâhi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan, İlâhi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

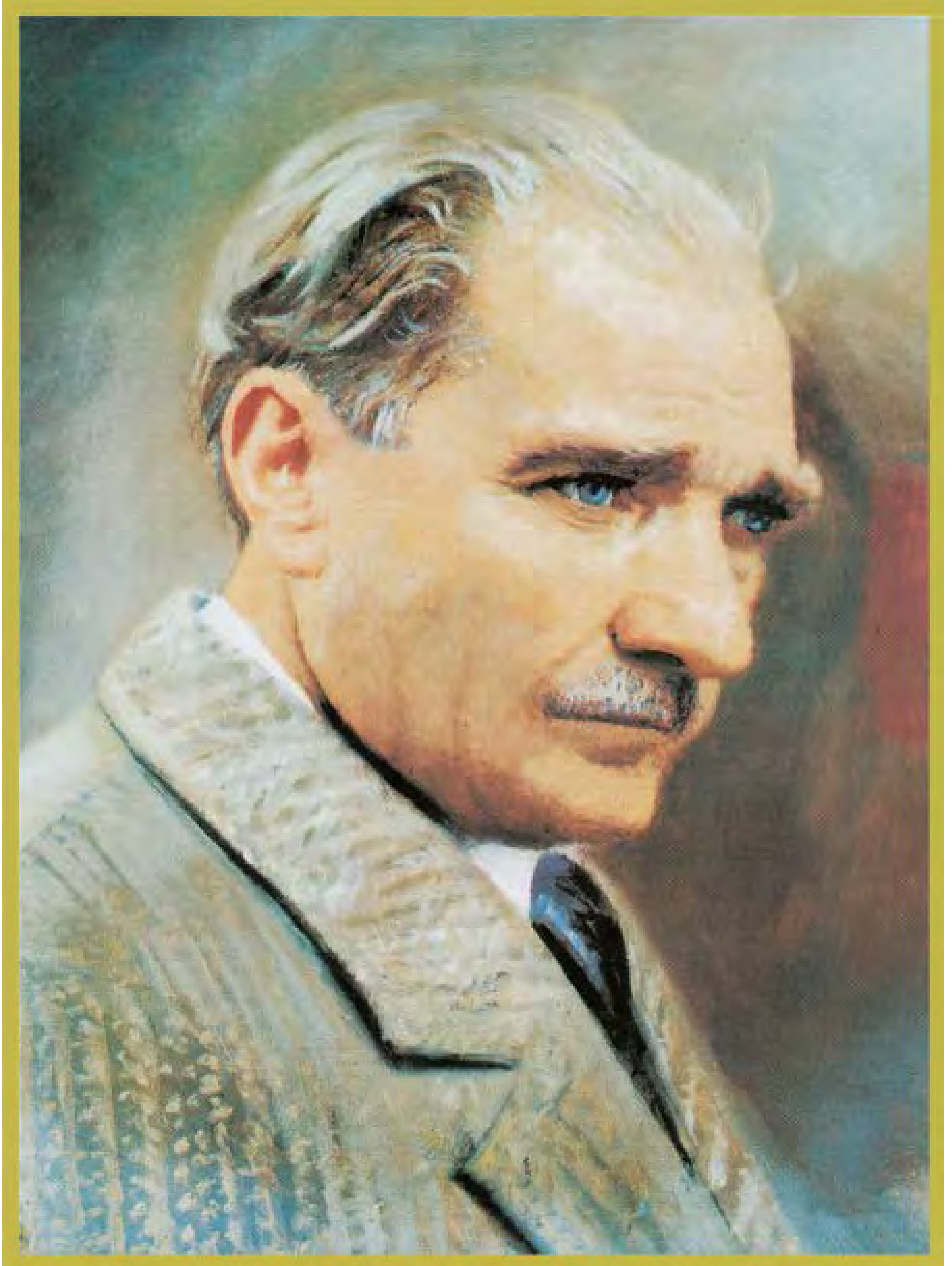
Mehmet Âkif ERSOY

ATATÜRK'ÜN
GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî, bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asîl kanda, mevcuttur!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM **9**

I. MEKKİ VE MEDENİ SURELERİN TEMEL ÖZELLİKLERİ **10**

1. Mekke Dönemi Ayetlerinin Temel Özellikleri 12

2. Medine Dönemi Ayetlerinin Temel Özellikleri 14

II. KUR'AN'IN MESAJINI ANLIYORUM **16**

1. Kur'an'da İnsan ve Toplum: Kur'an'da İnsan Tipleri 16

2. Sureleri Tanıyorum: Furkan Suresi 22

3. Kur'an'dan Dualar Öğreniyorum (Taha 25-28) 34

4. Kur'an Kavramlarını Öğreniyorum: Tövbe, İstiğfar, İhsan, Îsar 35

Tövbe 35

İstiğfar 37

İhsan 38

Îsar 40

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI **41**

2. ÜNİTE: KUR'AN'I KERİM'İ GÜZEL OKUMA **43**

I. OKUNACAK SURE VE AYETLER **67**

1. Âl-i İmran Suresi (16–28. sayfalar) 67

2. Ahzab Suresi 54

II. TECVİT BİLGİSİ **68**

1. Tecvidin Tanımı, Amacı ve Önemi 68

2. Uzatma (Med) ve Çeşitleri 69

2.1. Medd-i Tabiî 71

2.2. Medd-i Muttasıl 72

2.3. Medd-i Munfasıl 72

2.4. Medd-i Ârız 73

2.5. Medd-i Lâzım 73

2.6. Medd-i Lîn 74

III. EZBERLENECEK SURELER, AYETLER VE ANLAMLARI **75**

1. Nas Suresi ve Anlamı 75

2. Felak Suresi ve Anlamı 76

3. Tebbet Suresi ve Anlamı 77

4. Nasr Suresi ve Anlamı 78

5. Bakara Suresinin Son İki Ayeti ve Anlamı (285-286) 79

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI **81**

SÖZLÜK **85**

KAYNAKÇA **89**

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM

Hazırlık Soruları

1. Mekke döneminde indirilen surelerle Medine dönemi sureleri arasında ne gibi farklar vardır? Listeleyiniz.

2. Kur'an'da hangi insan tiplerinden bahsedilir? Araştırınız.

3. Furkan suresinde Kur'an hangi konuları ele alır? Meallerden araştırınız.

4. Kur'an'da yer verilen peygamber dualarından hangilerini biliyorsunuz? Defterinize yazınız.

I. MEKKİ VE MEDENİ SURELERİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Kur'an-ı Kerîm, on üç yılı Mekke ve on yılı Medine'de olmak üzere yaklaşık 23 yılda tamamlanmıştır. 114 surenin bir kısmı Peygamberimiz(s.a.v) Mekke'de iken, bir kısmı da Medine'ye hicretinden sonra indirilmiştir. Ayet ve surelerin Mekki ya da Medeni oluşunda dikkate alınan ölçü hicrettir. Bu sebeple hicretten önce indirilen ayet ve sureler Mekki, hicretten sonra indirilenler de Medeni sayılır.

Ayetlerin indiği ortam, o anda Müslümanların ve onların karşısındaki toplumların durumunu yansıtır. Bizleri ayetin veya surenin indiği şartlar hususunda fikir sahibi yapar. Bu bakımdan Mekki-Medeni bilgisi, Kur'an'ı daha kolay ve doğru anlamaya katkı sağlayacağı için önemlidir.

DÜŞÜNELİM

İlk Müslümanların hicretten önceki ve sonraki durumlarını araştırınız. Size göre hicretten önce ve sonra indirilen ayetler arasında ne gibi farklılıklar olabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Surelerin Mekki ve Medeni oluşları hakkında Hz. Peygamber'den (s.a.v) bir açıklama gelmemiştir. Zira onun sağlığında sahabe, Kur'an'ın indirilişinin canlı birer şahidi idiler. Surelerin Mekki mi Medeni mi olduğuna yönelik bilgiler, sahabe ve onların öğrencileri konumundaki tâbiûndan gelen haberlere dayanmaktadır. Bu bilgiler, surenin indiği ortamın, arka planının tespiti, dolayısıyla surenin daha iyi anlaşılması için önemlidir.

KENDİMİZİ SINAYALIM

Kevser suresi, Mekke-i Mükerreme'de Âdiyât suresinden sonra indirilmiştir. As. b. Vail, Allah Rasûlü'nün oğlu Kasım vefat ettiğini görünce onun hakkında "'ebter' oldu yani nesli kesildi." demişlerdi. Rabb'imiz, Mekke döneminin bu zor şartlarında Kevser suresini indirerek, Sevgili Rasûlü'nü teselli etmiştir. Onun nail olduğu hikmet ve nimetleri haber vererek, onu rahatlatmıştır. Surenin sonunda da, ona böyle kötü isim verenlerin sonlarından haber vererek, "ebter" ismine asıl onların layık olduklarını, onlardan geriye yalnızca kötü adlarının kalacağını bildirmiştir.

1. Kevser suresinin Mekke'de böyle bir ortamda indirildiğini bilmek surenin anlaşılmasında hangi katkıyı sağlamıştır?

1. Mekke Dönemi Ayetlerinin Temel Özellikleri

Kur'an'ın "Oku!" emriyle başlayan ilk mesajları, kısa ve oldukça tesirli cümlelerdi. Hitap ettikleri topluluğun dil zevkine uygun olarak akıcı ve etkileyici bir dile sahipti. İlk ayetlerin edebî yönü öylesine güçlü idi ki onların kalplerine nüfuz etti. O ayetlerin ifadeleri o kadar çarpıcıydı ki güzelliği ve akıcılığı, duyanların dikkatini çekiyordu. Evrensel gerçekler anlatılmasına rağmen, hitaplar yerel ortamı da dikkate alıyor, o dönem insanının tanıdığı çevreden örnekler ve görünümlerle destekleniyordu.

BİLGİ KUTUSU

Mekke döneminde indirilen ayet ve surelerin genel özellikleri şunlardır:

1. Mekke dönemindeki ilk mesajlar genelde kısa ve etkili anlamlar içeren cümlelerden oluşur.

2. Yemin ile başlayan vurgulu ifadeler, kısa ve etkili cümleler vardır.

3. Ölüm ve sonrasındaki ebedi hayattan bahseder. Ahiretteki ceza ve mükâfat gibi temel inanç konularına yer verir.

4. Genellikle "Ey insanlar!" hitabı ile başlar.

5. Bakara suresi dışında önceki peygamberlerin ve geçmiş milletlerin kıssalarından bahsederler.

6. Secde ayeti bulunan surelerdir.

7. Kur'an'ın 15 suresinde geçen ve "Doğrusu öyle değil!" anlamında bir uyarı olan Kellâ lafzı bulunur.[1]

8. İnanç, tevhid (Allah'ın birliği ilkesine) ve ahlak konularına yer verilmiştir.

1 Bkz. Dereli, Muhammet Vehbi, Kur'an Muhtevası ve Yorumu, Fecr Yayınları, Ankara, 2011, s. 99-101.

2. Medine Dönemi Ayetlerinin Temel Özellikleri

Mekke'den Medine'ye hicretle birlikte Müslümanlar daha özgür bir ortamda dinlerini öğrenmeye ve yaşamaya başlamışlardı. Dinlerini yaşama uğruna her şeylerini bırakarak bir başka yeri vatan edinen ilk Müslümanlara Medineliler kucak açmışlar, onları öz kardeşleri olarak görmüşlerdi. Mekke'de indirilen ayetlerle iman ve inkâr arasındaki fark ortaya konmuş, öldükten sonraki ebedi hayatta mutlu olabilmek için bu hayatı iyi değerlendirmenin gereği net bir şekilde açığa çıkmıştı.

Artık yeni bir toplum inşa ediliyordu. İslam binasının inanç temelleri kurulmuş, sıra bu binayı hayatın bütün yönlerini kuşatacak şekilde güçlendirmeye ve tamamlamaya gelmişti. İşte Medine dönemindeki vahiy, bu özelliklere sahiptir. İnancı destekleyen ibadetler ve hayatın her alanında imanın gerektirdiği davranışlar en geniş haliyle bu dönemde ele alınır.

Bu sebeple Medine döneminde indirilen ayet ve sureler, Mekke'de indirilenlere göre daha uzundur. Medine dönemi, beşeri hukukun pek çok yönüyle ele alındığı bir dönem olmuştur. Bu konulardan bir çoğunu işleyen Bakara, Âl-i İmrân ve Nisâ sureleri, Kur'an'ın en uzun surelerinin başında gelir.

BİLGİ KUTUSU

1. Genellikle "Ey inananlar!" hitabı ile başlayan ayetler,

2. Oruç, zekât ve hac gibi ibadetlerle ilgili hükümleri konu edinen ayet ve sureler,

3. Alışveriş gibi insani ilişkilere dair hukuktan (muâmelât) bahsedenler,

4. Aile ve toplumu ilgilendiren meseleleri ele alan sureler,

5. Ceza hukukuna (ukûbât) dair ayet ve sureler,

6. Allah yolunda mücadele (cihad) etmeye değinen sureler,

7. Ankebût suresi hariç içinde münafıklardan bahseden sureler Medenidir.[2]

2 Bkz. Suyûtî, Celâlüddîn, el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'an, Dâru İbn Kesîr, Dımeşk-Beyrut, 2002, I, 25 vd.; Zerkânî, M. Abdülazim, Menâhilü'l-İrfan fî Ulûmi'l-Kur'an, Mektebe-i Tevfîkiyye, Kahire, tsz., I, 193-211; Cerrahoğlu, İsmail, Tefsir Usûlü, TDV, Ankara, 1991, s. 59-61.

Örnek Bir İnceleme:

ÖĞRENDİĞİMİZ İLKELERİ GÖZDEN GEÇİRELİM

Kur'an'ın ikinci suresi olan Bakara suresi, Medine döneminde indirilmiştir. Şimdi bu sureyi, Medine dönemi surelerinin içeriği ve üslubu açısından inceleyelim:

Kur'an'ın yol gösterici bir kitap olduğu vurgusuyla başlayan sure, "Amene'r-Rasulü" olarak bilinen son ayetlerine kadar namaz, oruç, hac ve umre gibi ibadetlerin yanı sıra, Müslüman bir ailenin yapısı, kurulması ve muhafazası için gerekli olan hükümleri açıklar. Evlilik hukukundan, Allah yolunda mücadeleye (cihad) ve faizin haramlığına kadar birçok toplumsal konuyu ele alır. Kur'an'ın en uzun ayeti, alışveriş ve borç hukukundan bahseden Bakara suresinin bir sayfa uzunluğunda olan 282. ayetidir. Bakara suresi, uzun ayetlerden oluşan en uzun sure olarak, Kur'an'ın değindiği pek çok konuya temas etmektedir.

II. KUR'AN'IN MESAJINI ANLIYORUM

Kur'an'da İnsan ve Toplum:

Kur'an'da İnsan Tipleri

DÜŞÜNELİM

"Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık."

(İsrâ suresi, 70. ayet.)

Bu ayetten hareketle, insanın üstün olduğu yönleri ve bunun sebepleri üzerinde düşününüz, görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kur'an-ı Kerim, Tin suresinde insanın gerek maddî gerekse manevî yönden en güzel şekilde yaratıldığını söyler. İsrâ suresinde ise Allah'ın insana verdiği değeri haber verir. Kur'an'a göre kadın ya da erkek olsun, insan onurlu bir varlıktır. Yaratılıştan gelen özellikleri farklılık arz ettiğinden biri diğerini tamamlar. **"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Birbirinizle tanışmanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah katında en değerli olanınız, ondan en çok korkanınızdır..."**[3] ayeti ve hadislerin ifadesiyle her insan Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın çocuklarıdır. Bu sebeple kulluk bilinci dışında Allah katında hiç kimsenin bir diğerine üstünlüğü yoktur.

3 Hucurat suresi, 13. ayet.

İnsan, akıl ve vicdan sahibi, potansiyel olarak iyiliği ve kötülüğü seçme kabiliyeti bulunan, iradeli bir canlıdır.[4] Yeryüzündeki bütün nimetler insan için yaratılmış, diğer varlıklar onun hizmetine verilmiştir.[5] Ancak insanın bu değere layık olması, inancına ve doğru bir hayat sürmesine bağlıdır. Dünyada ahiret yurdu için bir sınav verdiği bilincinden uzaklaşan insan, yine Tin suresinin 5. ayetine göre en değersiz varlık konumuna düşecektir.

BİLGİ KUTUSU

İnanç Açısından İnsanlar Dört Gruba Ayrılır:

1-Mü'min (Müslüman): Müslüman, Allah'a, Rasûlü'ne ve onun bildirdiklerine inanan kimsedir. İman esaslarını kalbiyle tasdik edip, dili ile bunu açıklayan kişidir. Ahirette cennetle mükâfatlandırılacaktır.

2-Kâfir: Gerçeği örten, Allah'a veya diğer iman esaslarından birine inanmayan, bunları inkâr eden kimsedir. Peygamberimizin(s.a.v) haber verdiği ve Allah katından getirdiği hakikatleri kabul etmeyen kimselerin genel adıdır. Dünyada kâfir olarak ölen kimse, ebedî ahiret yurdunda cehenneme girecektir.

3-Münafık: İki yüzlü davranan, riya ve gösteriş sahibi kimsedir. Dışarıdan iman etmiş görünen, inandığını söyleyen, fakat gerçekte kalben inanmamış kişidir. Kur'an, münafıkların cehennem ateşinin en alt tabakasında bulunacaklarını bildirmektedir.[6]

4-Müşrik*:* Allah'ın varlığını kabul eden, ancak onun bir olduğuna inanmayan, onunla birlikte başka ilahlar edinen (şirk koşan) kişidir. Mesela Allah ile birlikte putlara veya başka şeylere de tapınan kimse müşriktir.

Kur'an'ın ele aldığı insan tiplerinin başında inananlar gelir. Ancak o, mü'minler arasında da birtakım farklılıkların varlığına değinir. Kur'an, Fâtır suresinin 32. ayetinde mü'minleri davranış ve karakter açısından üç kısma ayırır:

"Sonra biz kullarımızdan seçtiklerimizi o kitaba mirasçı kıldık.

Onlardan kimi kendine kötülük eder.

Kimi orta bir durumdadır.

Kimi de Allah'ın izniyle hayır işlerinde yarışır.

İşte büyük lütuf budur."

4 İnsan suresi, 3; Şems suresi, 8–10. ayetler.
5 Bakara suresi, 29; Câsiye suresi, 13. ayetler.
6 Nisâ suresi, 145. ayet.

İlgili ayette geçtiği üzere birinci grupta yer alanlar, kendine yazık edenlerdir. Bunlar mü'min ama günahkârdırlar. İmanları zayıftır. Kalben ve zihnen kâfir olmadıkları gibi münafık da değillerdir. Suç işledikleri için kendilerine yazık etmişlerdir. Bu sebeple ahiret azabına maruz kalarak kendine zulmetmiş olan kimselerdir.

İkinci kısım, orta yolu tutanlardır. Bunlar, Allah'ın (c.c) emirlerine riayet etmeye gayret göstermelerine rağmen gevşek davranır ve günah işlerler. Kur'an'ı okuyup onu uygulamaya çalışan, yaptığı hatalara pişman olup tövbe eden kimseler gibi.

Bir kısmı da hayırda, iyilikte, kullukta yarışanlardır. Bunlar davranışlarını Allah (c.c) için yaparlar, günahlardan şiddetle kaçınırlar. Nefislerini kötü duygulardan arındırmışlardır. İlim sahibidirler, bildikleriyle amel ederler. Tövbeleri kabul edilmiş olan, daima faydalı işler yapan ideal insanlardır.[7]

7 Kara, Osman, *Kur'an'da İnsan Tipleri* (Doktora Tezi), Sakarya, 2002, s. 67.

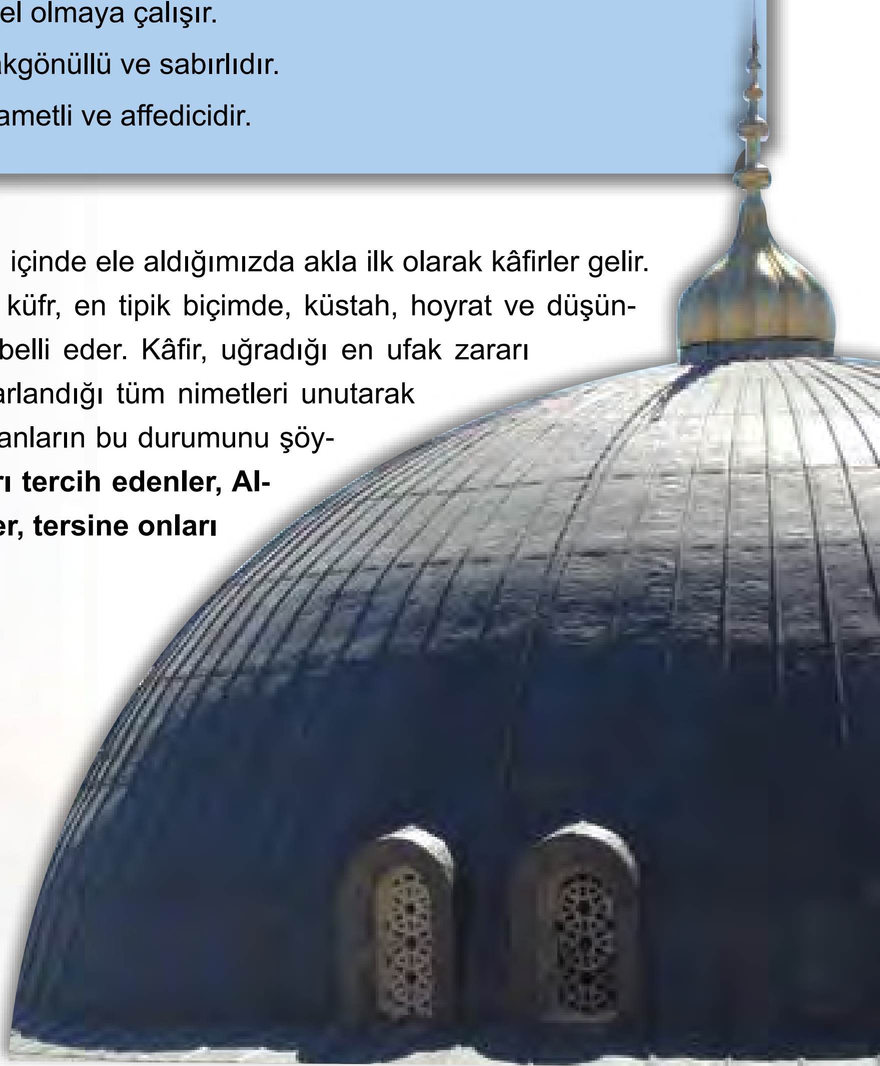

BİLGİ KUTUSU

Kur'an'ın Oluşturmayı Hedeflediği İdeal İnsan

- Allah korkusuna sahiptir, zulümden ve her türlü haksızlıktan sakınır.
- Sadece Allah'a kulluk eder, ibadetlerine düşkündür.
- Allah'ın verdiği nimetlerin kıymetini bilir ve O'na daima şükredicidir.
- Allah'a güvenip dayanır. Dua ile ona gönülden bağlanır.
- Günahlardan sakınır. Günah işlediğinde de pişman olur ve hemen tövbe eder.
- Dinîni, vatanını, namusunu ve tüm kutsal değerlerini koruma uğruna mücadele eder.
- Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için malını harcamaktan çekinmez, hayırda yarışır.
- İyiliği emreder, kötülüğe engel olmaya çalışır.
- Boş şeylerle ilgilenmez, alçakgönüllü ve sabırlıdır.
- Doğrudur, güvenilirdir, merhametli ve affedicidir.

İnanmayan insan tiplerini de kendi içinde ele aldığımızda akla ilk olarak kâfirler gelir. İnsanın Yüce Yaratıcıyı reddi olarak küfr, en tipik biçimde, küstah, hoyrat ve düşüncesizce çeşitli eylemlerde kendisini belli eder. Kâfir, uğradığı en ufak zararı hafızasında saklı tuttuğu halde, yararlandığı tüm nimetleri unutarak nankörce davranır.[8] Kur'an, inanmayanların bu durumunu şöyle bildirmektedir: **"İman yerine inkârı tercih edenler, Allah'ın dinîne hiçbir zarar veremezler, tersine onları şiddetli bir azap beklemektedir."**[9]

8 İzutsu, Toshihiko, *Kur'an'da Dinî ve Ahlakî Kavramlar* (Çev. Selahattin Ayaz), Pınar Yayınları, İstanbul, 1991, s. 166, 168.
9 Âl-i İmrân suresi, 177. ayet.

Allah'a, zatında, sıfatlarında ve fiillerinde eş, ortak koşan, Allah'ın yanında başka ilahlar edinen kimse ise müşriktir. Kur'an'da şirk ve müşriklerle alakalı dokuz yüze yakın ayet bulunmaktadır. Bunlardan en dikkat çekenleri, Yüce Allah'ın kendisine ortak koşulmasını affetmeyeceğini, şirkin dışındaki günahları isterse affedebileceğini haber verdiği ayetlerdir.[10]

İnsanın inkâra sapmasının nedeni, fıtratından kaynaklanan değerleri göz ardı ederek nefsinin ona dayattığı kötülükler ve değersiz hislere göre hareket etmesidir.[11] İnkâr ve şirk, aslında bireyin hakikate ulaşamamaktaki zihinsel yetersizliğinden değil, istem dâhilindeki tavırlarından, tercih ve eğilimlerinden kaynaklanmaktadır. Davranış ve alışkanlıklar da diğer önemli etkenlerdir. Çünkü alışkanlıklar ve tutumlar, bireyin inanç ve ahlakıyla ilgili tercihleri üzerinde belirleyici rol oynar.

10 Nisâ suresi, 48 ve 116. ayetler.
11 Gölcük, Şerafeddin, *Din ve Toplum*, Esra Yayınları, Konya, 2000, s. 40.

Aynı durum, ikiyüzlülük demek olan nifak (münafıklık) için de geçerlidir. Ancak nifakta bir kişilik bölünmesi söz konusudur. Nifaktaki bu kişilik bölünmesi de ortam ve şartlara göre yer değiştiren ikili inancın yaşantıya yansıması ile ilgilidir.

Bir Hadis Öğrenelim:

Münafığın alameti üçtür:
Konuştuğunda yalan söyler.
Verdiği sözde durmaz.
Emanete ihanet eder.

(Tirmizî, İman, 14)

Bütün bu olumsuzluk ve sapmalara karşı Kur'an insanı uyarır. Sağlıklı bir benlik algısı, iç kontrol ve bilincin derinleşmesi, hatta bilinçaltı oluşumları görmesi için ona yardımcı olur. Ona yaradılışına en uygun yolu sunar. Kur'an'ın insana sunduğu ideal görünümü kavramak için Kur'an'da olumlu ve olumsuz insan özelliklerini, dinî ve ahlaki tutumları ile insan tasvirini anlamak gerekir. Kur'an, ütopik değil, gerçek hayatta yerini bulacak ideal bir insan modeli sunarken yine insan gerçeğinden yola çıkar.[12] Çünkü bu kitabın sahibi de, onunla muhatap olan insanın mimarı da aynı Allah'tır.

İyiliğe karşı çıkıp onu önlemeye çalışmak, laf taşıyarak insanların arasını bozmak, aşırılık, çok yemin etmek, suç işlemek, zorbalık, kabalık, kötülük ve soysuzluk, inkarcıların temel özellikleri arasındadır.[13] İnkarcılar, bütün bu kötü davranış ve yaklaşımlarının karşılığını mutlaka alacaklardır.

BİLGİ KUTUSU

Kur'an'ın Eleştirdiği Olumsuz İnsan Tiplerinden Örnekler

Allah'ı, Hz. Peygamber (s.a.v)'i veya ahireti inkâr edenler: Kâfirler,
Allah'ın yanı sıra başka ilahlar edinenler: Müşrikler,
İnanıyor göründükleri halde gerçekte inanmayanlar: Münafıklar,
Allah'ın emrini terk edip, hak yoldan sapan fasıklar,
Günahkârlar ve zalimler,
İsrâf edenler, nimet bolluğundan dolayı şımaran zenginler,
Kendinî beğenip, başkalarını küçümseyenler,
Yalan söyleyenler, sözünde durmayanlar,
İnsanları aldatanlar,
Cimriler, dünya malına aşırı düşkün olanlar…

12 Sert, H. Emin, *Kur'an'da İnsan Tipleri ve Davranışları*, Bilge Yayınları, İstanbul, 2004, s. 200 vd.
13 Kalem suresi, 10–14. ayetler.

2. Sureleri Tanıyorum: Furkan Suresi

Mushaf'taki sıralamada yirmi beşinci, iniş sırasına göre kırk ikinci suredir. Yâsîn suresinden sonra, Fâtır suresinden önce Mekke'de indirilmiştir.

Surenin Kimliği

Adı: Furkan Suresi

Ayet sayısı: 77

Kur'an'daki Yeri: 25. suredir

İniş Zamanı: Mekke Dönemi

Sure, 1. ayetinde geçen Furkan ismiyle anılır. İlgili hadisler, surenin Rasûlullah döneminden itibaren bu isimle anıldığını göstermektedir.

Furkan Suresi şu ayetlerle başlar:

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla... **1. Âlemlere uyarıcı olsun diye kuluna Furkan'ı indiren Allah yücedir. 2. O, göklerin ve yerin egemenliği kendisine ait olan, çocuk edinmeyen, egemenliğinde ortağı bulunmayan, her şeyi yaratan, yarattığına belli bir ölçüye göre düzen veren Allah'tır. 3. Oysa onlar, Allah'ı bırakıp, hiçbir şey yaratamayan, aksine kendileri yaratılmış bulunan, kendilerine ne zarar ne de fayda verebilen, öldürmeye, diriltmeye ve ölümden sonra tekrar canlandırmaya güçleri yetmeyen tanrılar edindiler.**

فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٦٤

سُورَةُ الْفُرْقَانِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ١

اَلَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ

شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا ٢

ÖZET

Furkan suresi, Allah'ı tanıtarak başlar ve bize ona şükretmeyi öğütler. İdeal mü'minlerin özelliklerini ve onlara ait dua örnekleri sunar. Duanın, kulu Allah katında farklı hale getireceği vurgusu ile son bulur.

Sure, Allah Teâlâ'nın yüceliğini, evrendeki hükümranlığının mutlaklığını ve onun her türlü eksiklikten uzak olduğunu ifade eder. Kur'an'ın ilahî kaynaklı oluşunu belirten ve Hz. Muhammed (s.a.v)*'in hak peygamber olduğu hususundaki kuşkuları reddeden açıklamalar yapar. Ortaya konan delillere rağmen bu gerçekleri inkâr edenlerin, inat ve inkârları yüzünden ahirette karşılaşacakları sonuç hakkında bilgiler vererek uyarılarda bulunur.*

Surede özellikle Hz. Muhammed (s.a.v)*'in peygamberliğini inkâr edenlerin, onun beşerî sıfatlara sahip olduğunu ileri sürerek bu durumu kendisi için bir kusurmuş gibi değerlendirmeleri eleştirilir. Surede Hz. Peygamber* (s.a.v) *için bir teselli olması maksadıyla geçmiş peygamberlerin de bu tür düşmanca davranışlara maruz kaldıklarına dair örnekler verilir. Allah'ın yaratıcılığı ve evren üzerindeki hâkimiyetini konu alan ayetlerin ardından, Allah'ın has kullarının iman, ibadet ve ahlaka dair güzel hasletlerinden örnekler verilir. Onların ahirette elde edecekleri mutluluktan söz edilir.*[14]

Surenin ilk kelimesi olan "Tebârake", diğer dillerde tek kelimeyle karşılanması zor, anlam yoğunluğuna sahip kapsamlı bir fiildir. Nitekim tefsirlerde bu kelimenin, "yücelik, aşkınlık, kutsallık, süreklilik, değişmezlik; zâtı, nitelikleri ve fiilleri bakımından eşsizlik ve benzersizlik, başka hiçbir varlıkla mukayese edilemeyecek derecede geniş çaplı cömertlik" gibi sadece Allah hakkında düşünülmesi mümkün olan bütün üstünlükleri kapsadığı belirtilir.[15] Bu sebeple "Tebârake" fiili, Kur'an-ı Kerîm'de sadece Allah için kullanılmıştır.

İlk ayetteki "kul"dan maksat, Hz. Peygamber (s.a.v)'dir. Peygamberimiz (s.a.v) Kur'an'da değişik isim ve sıfatlarla nitelenir. Burada ondan Allah'ın bir kulu olarak bahsedilir. O, biz inananlar gibi bir insandır ve seçkin bir kuldur.

14 Komisyon, Kur'an Yolu, DİB Yayınları, Ankara, 2006, IV, 105–106.
15 Yazır, M. Hamdi, *Hak Dinî Kur'an Dili,* Azim Dağıtım, İstanbul, tsz., VI, 47.

Hz. Peygamber (s.a.v)'e indirildiği belirtilen "el-Furkan" ise Kur'an'ın belki de en temel özelliğini ifade eden isimlerinden biridir. Bu isim onun "hakkı batıldan, doğru yolu yanlış yoldan, helâli haramdan ayırıcı bir ölçü" oluşunu ortaya koyar.[16] Kelime bu özel anlamı dolayısıyla sureye de isim olarak verilmiştir. Allah'ın Furkan olan Kur'an'ı indirdiği, Âl-i İmrân suresinin başlarında da vurgulanır.

2 ve 3. ayetler, tevhid ilkesini zedeleyen veya büsbütün dışlayan, yok sayan inançları, fikir ve eylemleri reddeder. 2. ayetin son cümlesine göre evrendeki her şey Allah tarafından yaratılmıştır ve bu evren, yaratıcının tek olduğunu ispatlayan bir düzen ve uyum içerisindedir. Hiçbir yaratma işlevi taşımayan birtakım nesnelere tapanlara şu husus hatırlatılmaktadır: Gerçek tanrı, öncelikle yaratıcı güce sahiptir. Hayatı ve ölümü var eden, yeryüzündeki hayatın son bulmasından sonra da insanların yeniden diriltilerek mahşerde toplanmalarını sağlayacak yalnızca odur.

16 İbn Kesîr, İsmail b. Ömer, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, Kahire, 1980, III, 308.

Sonraki ayetlerde Mekkeli putperestlerin, Kur'an-ı Kerim'in etkisini değişik yollardan önlemeye çalışmalarına değinilir. Çünkü onlar, Kur'an'ın hükümlerini kendi batıl inançları, zulme dayanan mevcut düzenleri için zararlı görüyorlar ve onun taraftar bulmasını önlemek için birtakım iddialar ileri sürüyorlardı. Bu iddialardan birisi de Rasûlullah'ın başkalarından, o dönemde Mekke'de bulunan birkaç Yahudi ve Hristiyan'dan (Ehl-i kitap) da yardım alarak Kur'an'ı kendisinin ortaya koyduğu iddiasıydı. 6. ayette putperestlerin bu iddiaları reddedilirken, "Onu, göklerin ve yerin sırlarını bilen Allah indirdi" buyrulması şu gerçeğe işaret etmektedir: Kur'an, Allah'ın yardımı olmadan hiçbir insanın, kendi beşerî yetenekleriyle ulaşamayacağı zenginlikte sırlar, öldükten sonraki hayata ilişkin bilgi ve gerçeklikler içermektedir. Dolayısıyla Kur'an'ın insan değil Allah'ın sözü olduğunu kanıtlayan delil yine Kur'an'ın kendisidir, onun içeriğidir.[17]

17 Komisyon, Kur'an Yolu, IV, 109–110.

Müşrikler, Hz. Muhammed (s.a.v)'in sıradan insanlarda görülen özellikleriyle peygamber olamayacağını iddia ediyor, kendisine inanmaları için yanında bu tür beşerî özellikler taşımayan bir melek bulunması gerektiğini söylüyorlardı. Ayrıca genellikle yoksulluğun hüküm sürdüğü Mekke şartlarında, kendilerinden farklı olarak Rasûlullah'ın krallar gibi özel hazinelere sahip olması gerektiğini savunuyorlardı. 10. ayet, Yüce Allah'ın dilerse Rasûlüne maddî nimetler anlamında onların söylediklerinden daha güzel şeyler vereceğini, bunu önleyebilecek hiçbir gücün bulunmadığını belirtir. Allah, son elçisine vahiy ve nübüvvet kapılarını açmış, bir süreliğine dünyalık nimetleri kısıtlamıştır. Bu, Allah'ın bir takdiridir. Kim için neyin hayırlı olduğunu ancak Allah bilir. Bu sebeple Mekkeli putperestlerin kanaatlerinin aksine insanlar, dünyada sahip oldukları maddî nimetlerin çokluğuna göre değil; iman, ilim, ahlak ve davranış yönünden ulaştıkları manevî mertebelerine göre değerlendirilecektir.

Surenin burada bize verdiği mesajlardan biri de şudur: Bir kimsenin ileride nasıl bir konuma ulaşacağını Allah'tan başkası bilemez. Anlık görünümler ya da olaylardan hareketle, insanları değerlendirmek ve yargılamak doğru değildir.

Furkan Suresinden Bir Pasaj

17- O gün Rabb'in onları Allah'tan başka taptıkları şeylerle toplar da, der ki: "Siz mi saptırdınız şu kullarımı, yoksa kendileri mi yanlışa düştüler?"

18- Onlar: "Seni tenzih ederiz. Seni bırakıp da senden başka dostlar edinmek bize yaraşmaz. Fakat sen onlara ve atalarına o kadar nimet verdin ki sonunda seni anmayı unuttular ve helaki hak eden bir kavim oldular." derler.

19- (Bunun üzerine diğerlerine şöyle denir.) İşte (taptıklarınız) sizi söylediklerinizde yalancı çıkardılar. Artık ne (azabınızı) geri çevirebilir ne de bir yardıma çare bulabilirsiniz! İçinizden kim zulmederse ona büyük bir azap tattıracağız.

Sonraki bölümde müşriklerin kıyameti yalanladıkları, Allah'ın da onlara alevli bir ateş hazırladığı belirtilir. Onlar, uzaktan ateşi görünce onun uğultusunu işiteceklerdir. Zincirlerle sımsıkı bağlı bir halde oracıkta yok olmayı isteyeceklerdir. 15. ayette bu durumla Allah'a saygılı olmayı ilke haline getirmiş olanlara vaad edilen ebedî cennetin karşılaştırılması istenir. İnkârcılarla mü'minlerin, dünyada yaptıklarının karşılığı olarak ahiretteki akıbetleri hakkında çok kısa bir karşılaştırma yapılarak, insanların akıllarını başlarına almaları öğütlenmektedir. Elbette cennet, onu hak edenler için en güzel ödül olacaktır. Orada onlar için istedikleri her şey sonsuza kadar vardır. Bu, Allah'ın bir vaadi ve müjdesidir.

Bundan sonra iman etmemek için türlü mazeretler ileri süren müşriklerin başka bir bahanesine işaret edilmektedir. İddialarına göre Peygambere inanmaları için kendilerine melekler gelip Rasûlullah'ın bildirdiklerinin doğru olduğuna dair şahitlik etmeli veya Allah'ı kendi gözleriyle görüp hakikati ondan öğrenmelilermiş.[18] Ama ayet, onların inanmamalarının asıl sebebinin, içlerinde taşıdıkları küstahça kibirleri ve davranışlarıyla sergiledikleri zulüm ve taşkınlıkları olduğunu açığa vurmaktadır.

18 İbn Kesîr, *Tefsîr,* III, 313.

Her ne kadar ayet, tarihî bağlamda özellikle Mekkeli putperestlerin inkâra sapmalarının temelindeki olumsuz psikolojiyi ortaya koyuyor gibi görünse de aslında bu, daha genel olarak Allah'ın, Peygamberi vasıtasıyla ortaya koyduğu inanç ve ahlak ilkelerine karşı mücadeleyi kendilerine dava edinmiş olan bütün inkârcılar için geçerli genel bir tespit olarak anlaşılabilir. 22. ayet, bunlara şu sarsıcı uyarıda bulunmaktadır: Bir zaman gelecek, o kibirli ve azgın inkârcılar "Bize gelmeliydiler" dedikleri melekleri görecekler fakat artık iş işten geçmiş olacaktır. Israrla inkâr ettikleri ahirette kendileri için hiçbir iyi haber duyamayacaklar; inanmadıkları bu gerçekle karşılaşınca bütün güzel şeylerin kendilerine yasak olduğunu, ahiret nimetlerinden, ebedî kurtuluştan mahrum kaldıklarını anlayacaklardır. Ayrıca bunları kendi dilleriyle de itiraf edecekler; melekler ise onlara, "Her şey yasak (size), her şeyden mahrum bırakıldınız!" diyeceklerdir.[19]

19 Komisyon, *Kur'an Yolu,* IV, 117–118.

30. ayet, biz inananlara Kur'an'dan ayrı kalmamayı ve hayatımızın her anında onu rehber edinerek ona sahip çıkmayı öğütler. Putperestlerin Rasûlullah (s.a.v)'a ısrarla karşı çıkmaları, haksız iddia ve iftiralarla onu üzmeleri üzerine Rasûlullah(s.a.v), "Rabb'im! Kavmim bu Kur'an'a büsbütün ilgisiz kaldılar" ifadeleriyle inkârcıları Allah'a şikâyet edecektir. Hz. Peygamber (s.a.v) bu serzenişi ahirette, o büyük yargılama sırasında dile getirecektir. Onun yakınacağı kesim, bütün ümmeti ya da kendi dönemindeki bütün kavmi değil, bunlar içinden onun peygamberliğini tanımayan, Kur'an'ın çağrısına uymayı reddeden kimselerdir.

Surede ele alınan konulardan biri de şudur: Hz. Peygamber (s.a.v), Allah'ın gönderdiği peygamberler zincirinin son halkasıdır. Son peygamber olarak bazı zorluklarla karşılaşması da son derece olağandır. Tebliğ ve irşat faaliyetleri sırasında engellerle karşılaşan, insanları içine düştükleri inkâr bataklığından kurtarmak için çalışırken düşmanlık görüp maddî ve manevî baskılara, haksızlıklara maruz kalan tek peygamber Hz. Muhammed (s.a.v) değildir. Bütün peygamberler, kendi toplumlarının yaşayan inanç ve kabullerini, ahlak ve hayat düzenlerini sorgulamışlar, eleştirmişler ve değiştirmek istemişlerdir. Bu ise o toplumlarda mevcut yapıdan memnun olan, özellikle bu yapı sayesinde servet yığmış, yüksek mevki, itibar ve sosyal statü kazanmış kesimleri rahatsız etmiş, bu rahatsızlık da giderek düşmanlıklara dönüşmüştür. 31. ayette, bu gerçeği özetleyen ifadenin ardından, **"...Ama kurtarıcı ve yardımcı olarak Rabb'in yeterlidir"** buyrularak, müşriklerin bâtıl inançlar, yanlış fikirler, haksız iddialar ve bencil hesaplar üzerine kurulan düşmanca girişimlerinin başarılı olamayacağı; Allah'ın, yol gösterici, kurtarıcı desteği ve yardımıyla elçisini başarıya ulaştıracağı müjdelenmektedir. Aslında bu, daha genel anlamda Allah rızası ve insanlığın iyiliği, kurtuluşu ve mutluluğu için çalışan her mü'mine yönelik kutsal bir vaad ve müjdedir.[20]

20 Komisyon, *Kur'an Yolu,* IV, 122.

32. ayette Kur'an'a inanmamak için bahaneler üreten tiplerin başka bir iddiası dile getirilmektedir: "Kur'an ona bütünüyle bir defada indirilseydi ya!"

Aslında Kur'an'ın hepsi birden indirilseydi onlar yine inanmayacaklardı. Çünkü amaçları gerçeği bulmak değil, taassup duygularıyla bağlandıkları batıl inançlarını, maddî ve sosyal çıkarlarını korumaktır. Müşriklerin asıl maksatları Allah'ın bilgisinde olmakla birlikte, bu sözlerin iyi niyetli insanların zihnini karıştırma ihtimaline karşı, ayette bu iddiaya kısaca cevap verilmiştir. Allah Teâlâ, Kur'an'ın tamamını bir defada değil de yaklaşık yirmi üç sene zarfında, ayet ayet, bölüm bölüm indirmekle Rasûlullah'ın gelen her ayeti gerek metni gerekse anlamıyla zihnine iyice yerleştirmesini, ruhuna sindirmesini amaçlamıştır. Rasûlullah da böylelikle Kur'an'ın bütününü eksiksiz ve yanlışsız olarak hafızasına yerleştirmiş, insanlara tebliğ etmeden önce Kur'an'ın ilkeleriyle kişiliğini bütünleştirmiştir. Hz. Aişe'nin ifadesiyle ahlakı Kur'an olan bir şahsiyete bürünerek,[21] bizim için en güzel örnek olmuştur.

Surenin sonraki bölümlerinde Musa, kardeşi Harun ve Nuh Peygamberlerden söz edilmiş; Hud Peygamberin milleti Âd'ın, Salih Peygamberin toplumu olan Semûd'un ve Res, halkının inkârcılık ve azgınlıkları sebebiyle cezalandırıldığı ifade edilmiştir. Zira onlar bu hayatı ebedi sanıyor ve öldükten sonra yeniden dirilmek diye bir şeyin gerçekleşmesini beklemiyorlardı.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Res, halkı (Ashâb-ı Res), Furkan suresinin 38. ayeti dışında bir de Kaf suresi 12. ayette peygamberlerini yalancılıkla suçlamış bir topluluk olarak anılmaktadır. Res, Orta Arabistan'da Yemâme'de bulunan bir kasaba, vadi veya kuyu adıdır.[22]

21 Müslim, Salatü'l-Müsafirin, 139.
22 Komisyon, Kur'an Yolu, IV, 125.

Surede inkârcıların, nefsanî tutkularını tanrılaştırırcasına akıl ve idrakten saptıklarını bildirerek bu tutumun yanlışlığını vurgulayan ayetlerin ardından, insanın aklına, irfanına ve vicdanına hitap eden deliller ortaya konmaktadır. Böylelikle insanın her an içinde yaşadığı tabiat olaylarındaki yaratıcı kudrete işaret eden tabii düzenden, bu düzeni kuran ve sürdüren ilahî yasalardan bazı örnekler verilmekte; bu suretle insanlar, Kur'an'ın temel hedefi olan Allah'a imana ve hidayet yoluna davet edilmektedir.

Yüce Allah'ın yasaları uyarınca tatlı sular, ırmaklar denizlere akmakta; bununla birlikte, günümüzde deniz araştırmalarının açıkça kanıtladığı üzere bazı denizlerde tatlı su ile tuzlu suyun karışmadığı görülmekte, ayetteki ifadeyle adeta bu iki su kütlesinin arasında "bir engel, aşılmaz bir perde" bulunmaktadır. Bilimin bu yeni keşfinin Kur'an tarafından asırlar öncesinde çok açık ifadelerle ortaya konması Kur'an'ın açık bir mucizesi durumundadır.[23]

Bütün bunlardan daha büyük mucize, Allah'ın görebildiğimiz en büyük eseri olan insan ve onun yaratılışıdır. Burada, insanlar arasındaki soy ve akrabalık bağının da ilahî kudretin bir delili olarak gösterilmesi ve hemen ardından Allah'ın üstün kudretinin hatırlatılması son derece anlamlıdır. Çünkü bu, insanın uygarlık kuran bir varlık oluşuna işaret eder. Nitekim uygarlık, önce nesep ve evlilik sonrası oluşan akrabalık ilişkisiyle başlar. Allah, sayısız psikolojik, sosyal, ekonomik ilişkilerin de temeli olan bu iki bağdan insanlığı mahrum bıraksaydı, insanın diğer hayvanlardan farkı kalmazdı. 55. ayette insanların buna rağmen Allah'ı bırakıp da kendilerine hiçbir fayda veya zarar getirmesi mümkün olmayan nesnelere tapmaları eleştirilmektedir. Böylece cahiliye döneminden bugüne birçok insanın birtakım değersiz varlıklara veya nefislerinin fani arzularına birer tanrı gibi kul-köle olmalarının anlamsızlığı hatırlatılmaktadır.[24]

---

23 Bkz. Bucaille, Maurice, *Müsbet İlimler Yönünden Tevrat, İnciller ve Kur'an (Çev.* Mehmet Ali Sönmez*)*, DİB Yayınları, Ankara, 2001, s. 288–290.
24 Komisyon, *Kur'an Yolu*, IV, 130–131.

Sonraki ayetler bize Peygamberimizi ve bütün peygamberleri en temel özellikleri ile tanıtmaktadır: "Biz seni sadece bir müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik. De ki: **"Bu görevimden dolayı dileyenin Rabb'ine giden bir yol izlemesi dışında sizden bir karşılık istemiyorum." Asla ölmeyecek olan o diri varlığa dayanıp güven ve onu hamd ile tesbih et! Kullarının günahlarından haberdar olma konusunda o kendi kendine yeterlidir."**[25]

61 ve 62. ayetlerde Rabb'imiz bize yine kendinî anlatmakta ve şöyle buyurmaktadır:

"Gökte burçları var eden, onların içinde bir kandil (güneş) ve nurlu bir ay barındıran Allah, yüceler yücesidir. İbret almak veya şükretmek isteyen kimseler için gece ile gündüzü birbiri ardınca getiren odur."

Burçlar, yıldız kümeleri ve Güneş, Allah'ın birliğinin, gücünün sonsuz ve sınırsız oluşunun en büyük delillerindendir. Kur'an aynı zamanda güneşin, gerek dünyamız gerekse Güneş sistemindeki diğer gezegenler için bir ışık kaynağı olduğuna da işaret etmektedir.[26]

Doğru ve yanlışı birbirinden ayıran Kur'an'ı bir öğüt ve uyarıcı olarak gönderen Allah, surenin son bölümünde o ilahi mesaja gönül veren gerçek kullarda bulunması gereken en önemli nitelikleri ortaya koymakta ve bizlerden imanımızın gerektirdiği üstün özelliklere sahip olmamızı istemektedir.

Surenin son (77.) ayeti, duanın anlam ve önemini belirtir. Dua ile Allah'a yönelişin, biz kulları Allah (c.c.) katında farklı bir konuma ulaştıracağını müjdeler:.

"(Ey Peygamber!) De ki: "Duanız olmasa Rabb'im size ne diye kıymet verir!.."

25 Furkan suresi 56-58. ayet.
26 Komisyon, Kur'an Yolu, IV, 134.

Furkan Suresi 63–76. Ayetler

Rahman'ın has kulları yeryüzünde vakarla yürüyen, cahiller onlara laf attığı zaman, "selâm" deyip geçen kullardır.

Onlar Rablerine secde ederek ve kıyamda durarak geceleyenlerdir.

"Ey Rabbimiz!" derler. "Bizi cehennem azabından uzak tut; çünkü onun azabı tükenmeyen bir acıdır. O cehennem ne kötü bir yerleşme ve kalma yeridir!"

Yine o iyi kullar, harcama yaptıkları zaman ne saçıp savururlar ne de cimrilik ederler; harcamaları bu ikisi arasında makul bir dengeye göre olur.

Onlar, Allah ile birlikte başka bir tanrıya da tapmazlar.

Haksız yere, Allah'ın dokunulmaz kıldığı insan hayatına kıymazlar.

Onlar zina etmezler.

Zira (bilirler ki) bunları işleyen kimse günahını yüklenecek. Kıyamet gününde ona azabı kat kat verilecek ve alçaltılmış olarak o azap içinde ebedî kalacaktır.

Ancak tövbe edip inanarak erdemli işler yapanın durumu başkadır. Allah böylelerinin kötü hallerini iyiye çevirecektir. Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.

Evet, kim tövbe edip erdemli davranırsa bu durumda gerektiği şekilde Allah'a yönelmiş olur.

O iyi kullar, asılsız şeylere de şahitlik etmezler; boş (ve manasız) davranışlarla karşılaştıklarında onurluca çekip giderler.

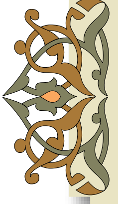
Kendilerine Rablerinin ayetleri hatırlatıldığında o ayetler karşısında körler ve sağırlar gibi bilinçsizce davranmazlar.

Onlar, "Ey Rabb'imiz! Bize mutluluk getirecek eşler ve çocuklar bahşet; bizi Allah'tan sakınanlara önder yap! derler."

İşte bunlar, zorluklara katlanmalarının karşılığı olarak cennet konağıyla ödüllendirilecek, orada sağlık ve esenlik dilekleriyle karşılanacaklardır. Orada sonsuzca yaşayacaklardır. Ne güzel bir yerleşme ve kalma yeri!

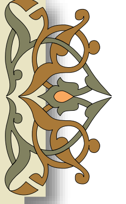
3. Kur'an'dan Dualar Öğreniyorum

DÜŞÜNELİM

Hiç düşündünüz mü, duanın hayatınızdaki anlamı nedir?

Dua ile her an Allah'a doğrudan ulaşabileceğini bilmesi, inanan insanı nasıl etkiler?

Taha 25–28: "Musa dedi ki: "Rabbim! Gönlüme ferahlık ver. İşimi bana kolaylaştır. Dilimdeki tutukluğu çöz ki sözümü anlasınlar."

Hz. Musa (a.s.) bu dua ile Allah'tan kalbini bir Rasûl'ün büyük görevi ile ilgili zorunlulukları yerine getirmesine yarayacak cesaretle doldurmasını ve kendisine güven vermesini istemektedir.

Hz. Musa (a.s.) Allah'a böyle dua etti. Çünkü görevinin, sorumluluğunun büyüklüğünün bilincindeydi. Kendisinin etkili bir konuşmacı olmadığının da farkındaydı. Bir elçinin Firavun ve saray adamlarını etkilemek için akıcı bir dile sahip olması gerektiğini biliyordu. O, başlangıçta çok edebi bir dile sahip değildi, Firavun da onu bu yüzden alaya almıştı.[27] Hz. Musa (a.s.) da aynı şeyin farkına varmış ve şöyle demiştir: **"Kardeşim Harun'un dili benden daha düzgündür. Onu beni destekleyen bir yardımcı olarak benimle gönder!.."[28]** Sonraları onun dilindeki bu pelteklik geçmiş ve çok güzel konuşmaya başlamıştır. Bu, onun Kur'an'ın bütününde yaptığı konuşmalardan da net bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu konuşmaların hepsi birer belagat ve hitabet örneğidir.[29]

Peygamberler her alanda olduğu gibi duaları ile de bizim için en büyük örnek şahsiyetlerdir. Bu sebeple Kur'an onların dualarından örnekler sunar. Biz de her alanda onları örnek almalı, onlar gibi Rabb'imizden yardım istemeli, ona yönelmeliyiz. Gerekli çabayı gösterip Allah'a dua ettiğimizde işlerimizin daha kolay olacağını, başarımızın artacağını göreceğiz.

---

27 Zuhruf suresi, 52. ayet.
28 Kasas suresi, 34. ayet.
29 Mevdudi, Ebu'l-A'lâ, *Tefhîmü'l-Kur'an* (Çev. Heyet), İnsan Yayınları, İstanbul, 1991, III, 244.

4. Kur'an Kavramlarını Öğreniyorum: Tövbe, İstiğfar, İhsan, İsar

DÜŞÜNELİM, ARAŞTIRALIM

Peygamberimiz (s.a.v) bir hadisinde "***Günahlarına tövbe eden kişi, hiç günah işlememiş gibi olur***"[30] buyurmaktadır. Buna göre bir tövbenin geçerli olabilmesi için hangi şartlar gereklidir? Araştırınız.

Tövbe

Kelimenin Arap dilindeki aslı "tevbe" olsa da dilimizdeki kullanımı daha çok "tövbe" şeklindedir. Sözlükte "pişmanlık, bir şeyden dönme, vazgeçme" anlamlarına gelen tövbe, İslâmî bir kavram olarak, kulun işlediği kötülük ve günahlara pişman olması, onları terk etmesidir. Allah'a yönelmek, onun emir ve yasaklarına uymak suretiyle Allah'a sığınmak, bağışlanmayı dilemektir. Günahlardan dolayı tövbe etmek farzdır. Kur'an'da tövbe kavramı seksenden fazla yerde geçer. Tövbe eden kimseye de tövbekâr denir.[31]

Tövbe, kulluğun bir göstergesidir, pişmanlıktır. Yaratandan af dilemek, bir daha aynı hatayı işlememeye söz vermektir. Tahrîm suresi 8. ayette **"Ey iman edenler! Allah'a içtenlikle tövbe edin!.."** buyrularak, tövbenin samimi (nasûh) olması istenmiştir. Buna göre tövbe, ciddi ve bilinçli bir tavırdır ve kesinlikle günaha bir daha dönmemek üzere yapılmalıdır. Hz. Peygamber (s.a.v), her konuda olduğu gibi tövbe konusunda da bizler için en güzel örnek olmuş, mü'minleri tövbe etmeye davet etmiştir.[32] Bu hadislerden biri şöyledir: ***"Ey insanlar Allah'a tövbe edin ve ondan affedilmenizi isteyiniz! Çünkü ben ona günde yüz defa tövbe ederim.***"[33]

Kur'an ayetlerinden öğrendiğimize göre geçerli bir tövbenin bazı şartları vardır: Öncelikle işlenen günaha pişmanlık duyulmalıdır. Ardından, o günah terk edilmeli, bir daha aynı duruma düşülmemesi için son derece kararlı olunmalıdır. Tövbenin geçerli olmasında, farzların yerine getirilmesi, borçların ödenmesi, kul haklarına riayet edilmesi ve helal lokma yenilmesi de son derece önemlidir.

30 Tirmizî, Deavât, 100; İbn Mâce, Zühd, 30.
31 Komisyon, *Dinî Kavramlar Sözlüğü,* DİB Yayınları, Ankara, 2006, s. 657.
32 Buhârî, Deavât, 4; Müslim, Tevbe, 1, 78.
33 Müslim, Zikr, 42.

HİÇ DÜŞÜNDÜNÜZ MÜ?

Bir arkadaşınıza karşı hatalı davrandığınızda, mesela verdiğiniz bir sözü yerine getiremediğinizde, sizden küçük ya da büyük herhangi bir kimseyi üzdüğünüzde kendinîzi nasıl hissedersiniz?

Herhalde çok üzülür ve kendinîzi affettirmek istersiniz. Öyle değil mi?

İşte bizi yaratan ve bize sahip olduğumuz her şeyi armağan eden Yüce Allah'ın isteklerine uygun davranmadığımızda da aynı hassasiyeti göstermeliyiz. Bizi çok seven ve mutlu olmamızı isteyen Rabb'imiz, her şeyin çok daha iyisine layıktır.

"Ey (günah işlemekle) kendilerine yazık etmiş kullarım! Allah'ın rahmetinden (sizi bağışlamasından) ümidi kesmeyiniz! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki o, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."[34]

34 Zümer suresi, 53. ayet.

İstiğfar

DÜŞÜNELİM

“Kim bir kötülük işler yahut nefsine zulmeder, sonra da Allah'tan bağışlanmasını dilerse Allah'ı çok bağışlayıcı ve merhamet edici bulur.”

(Nisâ suresi, 110. ayet)

Sözlük anlamı “örtmek” demek olan istiğfar, hata ve günahların Allah tarafından bağışlanmasını istemektir.

“Gufran” ve “mağfiret” kelimeleri de aynı kökten olup Allah'ın, kulun kusur ve günahlarını örtmesi, günahlarını bağışlayarak ona azap etmemesi anlamına gelir. Allah'ın isimlerinden olan “Gafur” ve “Gaffâr” isimleri de istiğfar kelimesi ile aynı köktendir ve Allah'ın, günahları örten, kulları bağışlayan yönünü ifade eder.

Kur'an'da yaklaşık otuz kadar yerde istiğfar kavramına yer verildiğini görürüz. Bu ayetlerde yalnızca Allah'tan af dilenmesinin gereğine işaret edilir. Allah'ın mağfiret edici olduğu ısrarla vurgulanır, özellikle seher vakitlerinde istiğfar edenler övülür.[35]

Pek çok ayette istiğfar ve tövbe emirlerinin bir arada yer aldığını görürüz. Çünkü tövbe ve istiğfar, birbiriyle son derece bağlantılıdır. Bazı ayetlerde önce istiğfar ile Allah'tan bağışlanma dilenmesi emredilmiş, ardından da işlenen günahlardan kesin bir şekilde vazgeçip Allah'a yönelmek suretiyle tövbe edilmesi istenmiştir. Buna göre af dilemenin ilk yolunun istiğfar olduğunu, bunun peşinden de tövbenin gelmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Önceki peygamberlerin kavimlerine yaptığı tavsiyelerden biri olan şu ayette bu durumu açık bir şekilde görmekteyiz. Hz. Hud (a.s.) halkına şöyle seslenir:

“Ey kavmim! Rabb'inizden bağışlanma dileyin, sonra ona tövbe edin ki üzerinize bol bol yağmur göndersin ve gücünüze güç katsın. Günahkârlar olarak yüz çevirmeyin!”[36]

Bu ayet, aynı zamanda istiğfar ve tövbenin Allah'ın rahmetini, yağmuru ve bereketi beraberinde getireceğinin de bir müjdesidir.

Hud suresinin 90. ayetinde de aynı şekilde önce istiğfar, daha sonra tövbe emredilmiştir. Ancak af dilemek anlamına gelen istiğfar ile “günahtan vazgeçme” anla-

35 Örnek olarak bkz. Âl-i İmrân suresi, 17; Zâriyât suresi, 18. ayetler.
36 Hud suresi, 52. ayet.

mına gelen tövbe arasındaki tek fark bu değildir. İki eylem arasındaki bir başka fark da şudur: Kişi ancak kendi günahından dolayı tövbe edebilirken istiğfarı başkaları için de yapabilir. Yani başkasının affını Allah'tan dileyebilir. Bunu Yusuf suresinin 97–98. ayetleri ile örneklendirelim. Hz. Yakub(a.s.)'un oğulları ondan **"Ey babamız! Allah'tan suçlarımızın bağışlanmasını dile!.."** isteğinde bulunmuşlar; bunun üzerine Hz. Yakub (a.s.) **"Rabbimden sizin bağışlanmanızı dileyeceğim..."** demiştir.

O halde istiğfar, kendimiz için bir af dileme olmanın yanı sıra, başkalarının affedilmesi ya da doğruyu görmeleri için de yapılabilecek bir duadır. Diğer peygamberlere olduğu gibi Peygamberimize(s.a.v) de Kur'an'ın birçok ayetinde ümmeti için istiğfar etmesi emredilmiştir.[37]

İhsan

DÜŞÜNELİM

"...İyilik edin! Şüphesiz Allah iyilik edenleri (ihsan sahiplerini) sever."

(Bakara Suresi, 195. ayet)

Yaptığınız iyiliklerin ya da işlerinizi en güzel şekilde yapmanızın karşılığını hangi alanlarda gördünüz? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

37 Örnek olarak bkz. Muhammed suresi, 19. ayet.

İhsan kavramı, sözlükte "bir şeyi iyi ve güzel yapmak, iyi, güzel ve yararlı fiil işlemek, iyilik etmek, ikramda bulunmak" anlamlarına gelir. Kur'an'da sözlük anlamına paralel olarak iyilik etmek, iyi davranmak, güzel işler yapmak ve bir görevi en iyi şekilde, hakkıyla yapmak anlamlarında kullanılmıştır.

Allah'a kulluk olan her görevi en iyi şekilde, önemseyerek ve layıkıyla yapmak ihsandır. ***"Allah her şeye karşı ihsanı farz kılmıştır."***[38] hadisinde de ifade edildiği gibi, ihsan kavramı, iman ve ibadette olduğu gibi, toplumsal ilişkilerde, yönetim ve yargı gibi insanla ilgili her alanda, bir görevi şartlarına, kurallarına ve tekniğine uygun olarak sağlam, güzel, kaliteli ve en mükemmel şekilde yapmayı ifade eder.

DÜŞÜNELİM, TARTIŞALIM

Başkasını kendine tercih etmek ya da kendisini başkasının yerine koymak (empati), sizce insanlar arası ilişkilerin gelişimine nasıl bir katkı sağlar?

Allah'ın evrendeki her şeyi en güzel şekilde var etmesi de ihsan kavramı ile ifade edilmiştir. İnsanlar açısından bakıldığında ihsanın üç yönünden söz edilebilir:

1. Allah'a karşı ihsan: Şartlarına uygun olarak iman etmek, O'nun emir ve yasaklarına uymaktır.

2. İnsanlara karşı ihsan: İnsanın ana-babasına, eş ve çocuklarına, komşu ve akrabalarına, insanlara iyilik yapması, iyi davranması, haklarına riayet etmesi ve kusurlarını bağışlamasıdır.

3. Kişinin kendisine karşı ihsanı: İnsanın, iman edip salih ameller işleyerek Allah'ın rızasını, rahmet, mağfiret, nimet ve cennetini kazanmasıdır. Allah'a ve insanlara yapılan ihsan da aslında kişinin nefsine karşı ihsanıdır. İman da iyi davranışlar da hep insanın kendisi içindir.[39]

İhsanın bir diğer tarifi de meşhur Cibril hadisinde yer alır. Hz. Cebrail'in (a.s.) "İhsan nedir?" sorusuna Hz. Muhammed (s.a.v), ***"Allah'ı görüyormuşçasına ibadet etmendir. Her ne kadar sen onu görmesen de o, seni görmektedir."*** cevabını vermiştir.[40]

38 Müslim, Sayd, 57.
39 Komisyon, *Dinî Kavramlar Sözlüğü,* s. 301.
40 Buhârî, Îmân, 37; Müslim, Îman, 1; Nesâî, Îman, 6.

Îsâr

İnsanın eli açık olmasına, başkalarına verebilmesine genel anlamda cömertlik diyoruz. Cömertlik, elde var olanı, ondan mahrum olana ikram etmektir. İşte "îsâr", cömertliğin zirvesidir. Başkalarını da düşünmek, yeri geldiğinde kendinden daha zor durumdaki mü'min kardeşini kendine tercih etmek demektir. Muhtaç olduğu hâlde, elindeki bir şeyi zor durumdaki bir başkasına verip yokluğa katlanmak demektir. İsar, yapılması nefse zor geleceğinden bir Müslüman'ın inancının gücünü yansıtan ideal bir davranış örneği sayılır.

Îsâr, kendinden başkası ile ilgilenebilmektir. Başkalarının sıkıntısına, ihtiyaçlarına ortak olabilmektir. Ancak son derece samimi bir kalple yapılmalıdır. Gösteriş için değil, sırf Allah'ın rızasını elde etmek için yapılan bir eylem gerçek övgüyü hak eder. Ayrıca zaten bize ait olmayan bir şeyi başkalarına vermek de îsâr sayılamaz.

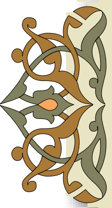
Îsâr, elbette yerinde ve insana lazım olan şeylerde yapılır. Allah'a yaklaşmaya, itaat ve ibadetlere yönelik hususlarda îsâr yapılmaz. Mesela ancak namazın setr-i avret şartını yerine getirecek kadar örtüsü bulunan kimse, bunu öncelikle kendisi kullanır.

Îsârın en güzel tarifini, şu ayet-i kerimelerde görürüz:

"Onlar kendi canları çektiği, kendileri de muhtaç oldukları halde yiyeceklerini yoksula, yetime ve esire yedirirler: Biz sizi sadece Allah rızası için yediriyoruz, sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz. Biz, çetin ve belâlı bir günde Rabbimizden (O'nun azabına uğramaktan) korkarız (derler). İşte bu yüzden Allah, onları o günün fenalığından esirger; (yüzlerine) parlaklık, (gönüllerine) sevinç verir."[41]

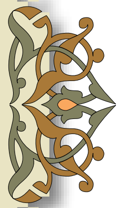
Yüce Allah îsâr sahibi cömert kullarını şu ayeti ile de över: "…Onlar, kendileri muhtaç olsalar bile, başkasını daha çok düşünürler…"[42]

İnanan insan, başkalarını da düşünür, paylaşmayı sever. Bu sebeple "Bana dokunmayan yılan, bin yıl yaşasın!" gibi sözleri doğru görmek, bir Müslüman için kesinlikle söz konusu olamaz. Çünkü kimin başına ne geleceğini Allah'tan başka kimse bilemez. Unutmayalım ki ne ekersek onu biçeriz. İnsanlara nasıl davranırsak bize de aynı şekilde davranılır. Yaptığımızın karşılığını bu dünyada ya da ahiret yurdunda mutlaka alırız. Biz bir kimsenin ihtiyacını karşılarsak Allah da bizim kıyamet günündeki bir ihtiyacımızı karşılayacaktır.[43]

DÜŞÜNELİM

Zor durumda olan biriyle karşılaştığınızda neler hissedersiniz? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

41 İnsan suresi, 8–11. ayetler.
42 Haşr suresi, 9. ayet.
43 Buhârî, Mezâlim, 3; Müslim, Birr, 58.

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdakilerden hangisi Mekke dönemi ayetlerinin özelliklerinden değildir?

   A. Genelde kısa ve etkili anlamlar içeren cümlelerden oluşur.
   B. Oruç, zekât ve hac gibi ibadetlerle ilgili hükümleri konu edinen ayet ve surelerdir.
   C. Yemin ile başlayan vurgulu ifadeler vardır.
   D. Ölüm ve sonrasındaki ebedi hayattan bahseder.
   E. Ahiretteki ceza ve mükâfat gibi temel inanç konularına yer verir.

2. Aşağıdakilerden hangisi Medine dönemi ayetlerinin özelliklerindendir?

   A. Kur'an'ın 15 suresinde geçen ve "Doğrusu öyle değil!" anlamında bir uyarı olan Kellâ lafzı bulunur.
   B. Genellikle "Ey insanlar" hitabı ile başlar.
   C. Aile ve toplumu ilgilendiren meseleleri ele alır.
   D. Secde ayeti bulunan surelerdir.
   E. Kısa ve etkili cümleler vardır.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisi Taha suresinde yer alan duaya ait olmayan bir cümledir?

   A. Gönlüme ferahlık ver.
   B. Dilimdeki tutukluğu çöz.
   C. İşimi bana kolaylaştır.
   D. Sözümü anlasınlar.
   E. İşlerimi hayırla tamamla.

B. Kur'an'da örneklerle anlatılan insan tiplerini tanımlayarak birer örnek veriniz.

Mü'min

Müslüman

Kafir

Münafık

C. Aşağıdaki sure kimliğindeki bilgi eksiklerini doldurunuz.

Surenin Kimliği

Adı: Furkan Suresi

Ayet sayısı:

Kur'an'daki Yeri:

İniş Zamanı:

D. Aşağıdaki kutularda yer alan kelimelerin karşılarına terim anlamlarıyla eşleştiriniz.

Tövbe	Başkalarını düşünmek, bir başkasını kendine tercih etmek.
Îsar	Bağışlanma isteği, af dilemek.
İstiğfar	İyilik, iyilik yapmak, bir şeyi hakkıyla yapmak.
İhsan	Dönmek, bir şeyden vazgeçmek, pişman olarak günahlar sebebiyle Allah'tan af dilemek.

2. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA

Hazırlık Soruları

1. Furkan suresinin 32. ve Müzzemmil suresinin 4. ayetlerinin anlamını Kur'an-ı Kerim mealinden okuyunuz.

2. Kur'an'ı güzel okuyan bir büyüğünüzle, "Kur'an'ı Güzel Okumanın Önemi ve Öğreticinin Rolü" konulu bir röportaj yapınız. Elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. Âli İmrân suresi ve içeriği hakkında bilgi toplayınız.

4. Ahzâb suresi ve içeriği hakkında bilgi toplayınız.

5. Yüzünden okuyacağınız bölümlerin anlamlarını bir Kur'an-ı Kerim mealinden okuyunuz.

BİRBİRİMİZİ DİNLEYELİM

Bir arkadaşınızın yüzünden okuduğu bölümü dikkatle takip ediniz. Yapılan okuma ve tecvid hatalarını not alınız. Arkadaşınızın okuması bittikten sonra bu hatalar üzerinde konuşunuz.

BİRBİRİMİZİ GELİŞTİRELİM

Sınıfınızda birkaç grup oluşturunuz. Yüzünden okunacak bölümleri grup arkadaşlarınıza okuyunuz. Birbirinizin hatalarını tespit edip düzelterek okuyuşunuzu geliştiriniz.

KENDİMİZİ GELİŞTİRELİM

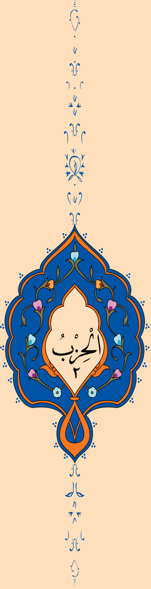
Yüzünden okunacak her bir bölümü en az on defa okuyunuz. İlk ve son okuyuşlarınızın süresini kronometre ile belirleyerek bir çizelgeye kaydediniz. Okuyuş hızındaki gelişiminizi gözlemleyiniz.

يَسْـَٔلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِۜ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِۜ وَمَا
يُدْرٖيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرٖيبًا ﴿٦٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْكَافِرٖينَ
وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعٖيرًاۙ ﴿٦٤﴾ خَالِدٖينَ فٖيهَٓا اَبَدًاۚ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا
نَصٖيرًاۚ ﴿٦٥﴾ يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَٓا
اَطَعْنَا اللّٰهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا رَبَّنَٓا اِنَّٓا اَطَعْنَا
سَادَتَنَا وَكُبَرَٓاءَنَا فَاَضَلُّونَا السَّبٖيلَا ﴿٦٧﴾ رَبَّنَٓا اٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ
مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبٖيرًا ع ﴿٦٨﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا
تَكُونُوا كَالَّذٖينَ اٰذَوْا مُوسٰى فَبَرَّاَهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُواۜ وَكَانَ عِنْدَ
اللّٰهِ وَجٖيهًا ﴿٦٩﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُولُوا قَوْلًا
سَدٖيدًاۙ ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْۜ وَمَنْ يُطِعِ
اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظٖيمًا ﴿٧١﴾ اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ
مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُۜ اِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًاۙ ﴿٧٢﴾ لِيُعَذِّبَ اللّٰهُ
الْمُنَافِقٖينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكٖينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ
اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنٖينَ وَالْمُؤْمِنَاتِۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحٖيمًا ﴿٧٣﴾

سُورَةُ

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فٖى اٰبَٓائِهِنَّ وَلَٓا اَبْنَٓائِهِنَّ وَلَٓا اِخْوَانِهِنَّ
وَلَٓا اَبْنَٓاءِ اِخْوَانِهِنَّ وَلَٓا اَبْنَٓاءِ اَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَٓائِهِنَّ وَلَا
مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّۚ وَاتَّقٖينَ اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ شَهٖيدًا ﴿٥٥﴾ اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّۜ
يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلٖيمًا ﴿٥٦﴾ اِنَّ
الَّذٖينَ يُؤْذُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ
وَاَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهٖينًا ﴿٥٧﴾ وَالَّذٖينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنٖينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا
وَاِثْمًا مُبٖينًا ﴿٥٨﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ
وَنِسَٓاءِ الْمُؤْمِنٖينَ يُدْنٖينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابٖيبِهِنَّۜ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى
اَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحٖيمًا ﴿٥٩﴾ لَئِنْ لَمْ
يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذٖينَ فٖى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِى
الْمَدٖينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فٖيهَٓا اِلَّا قَلٖيلًاۚۛ
﴿٦٠﴾ مَلْعُونٖينَۚۛ اَيْنَمَا ثُقِفُٓوا اُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتٖيلًا ﴿٦١﴾ سُنَّةَ
اللّٰهِ فِى الَّذٖينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدٖيلًا ﴿٦٢﴾

تُرْجِى مَنْ تَشَٓاءُ مِنْهُنَّ وَتُـْٔوٖٓى اِلَيْكَ مَنْ تَشَٓاءُۜ وَمَنِ
ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَۜ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ تَقَرَّ
اَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَٓا اٰتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ
مَا فٖى قُلُوبِكُمْۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٖيمًا حَلٖيمًا ﴿٥١﴾ لَا يَحِلُّ لَكَ
النِّسَٓاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَٓا اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ اَزْوَاجٍ وَلَوْ اَعْجَبَكَ
حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمٖينُكَۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
رَقٖيبًا ﴿٥٢﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
اِلَّٓا اَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرٖينَ اِنٰيهُۙ وَلٰكِنْ اِذَا
دُعٖيتُمْ فَادْخُلُوا فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسٖينَ
لِحَدٖيثٍۜ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِى النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيٖ مِنْكُمْۘ وَاللّٰهُ
لَا يَسْتَحْيٖ مِنَ الْحَقِّۜ وَاِذَا سَاَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْـَٔلُوهُنَّ مِنْ
وَرَٓاءِ حِجَابٍۜ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّۜ وَمَا كَانَ
لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ وَلَٓا اَنْ تَنْكِحُٓوا اَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهٖٓ اَبَدًاۜ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظٖيمًا ﴿٥٣﴾ اِنْ تُبْدُوا
شَيْـًٔا اَوْ تُخْفُوهُ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمًا ﴿٥٤﴾

لَا جُنَاحَ

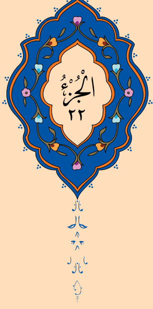

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾ يَٓا اَيُّهَا
النَّبِيُّ اِنَّٓا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا
اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِاَنَّ لَهُمْ
مِنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ
وَدَعْ اَذٰيهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾ يَٓا اَيُّهَا
الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ
قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا
فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّٓا
اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الّٰتٖٓي اٰتَيْتَ اُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ مِمَّٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ
عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ الّٰتٖي هَاجَرْنَ
مَعَكَ وَامْرَاَةً مُؤْمِنَةً اِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ اِنْ اَرَادَ
النَّبِيُّ اَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ
عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فٖٓي اَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ
لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحٖيمًا ﴿٥٠﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُولُهُٓ اَمْرًا اَنْ
يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ اَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾ وَاِذْ تَقُولُ لِلَّذٖٓي اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
اَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللّٰهَ وَتُخْفٖي فٖي نَفْسِكَ مَا اللّٰهُ
مُبْدٖيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشٰيهُ فَلَمَّا قَضٰى زَيْدٌ
مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنٖينَ حَرَجٌ فٖٓي
اَزْوَاجِ اَدْعِيَٓائِهِمْ اِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا
﴿٣٧﴾ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فٖيمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهُ سُنَّةَ اللّٰهِ
فِي الَّذٖينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾ اَلَّذٖينَ
يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَ
وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسٖيبًا ﴿٣٩﴾ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَٓا اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ
وَلٰكِنْ رَسُولَ اللّٰهِ وَخَاتَمَ النَّبِيّٖنَ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمًا
﴿٤٠﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثٖيرًا ﴿٤١﴾
وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَاَصٖيلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ الَّذٖي يُصَلّٖي عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهُ
لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنٖينَ رَحٖيمًا ﴿٤٣﴾

تَحِيَّتُهُمْ

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَٓا
اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِۙ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَر۪يمًا ﴿٣١﴾ يَا نِسَٓاءَ
النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِنَ النِّسَٓاءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ
بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذ۪ي ف۪ي قَلْبِه۪ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًاۚ
﴿٣٢﴾ وَقَرْنَ ف۪ي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُو۫لٰى
وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَاٰت۪ينَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ
اِنَّمَا يُر۪يدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ
وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْه۪يرًاۚ ﴿٣٣﴾ وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى ف۪ي بُيُوتِكُنَّ
مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَط۪يفًا خَب۪يرًا ﴿٣٤﴾
اِنَّ الْمُسْلِم۪ينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِن۪ينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَالْقَانِت۪ينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِق۪ينَ وَالصَّادِقَاتِ
وَالصَّابِر۪ينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِع۪ينَ وَالْخَاشِعَاتِ
وَالْمُتَصَدِّق۪ينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّٓائِم۪ينَ وَالصَّٓائِمَاتِ
وَالْحَافِظ۪ينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِر۪ينَ اللّٰهَ كَث۪يرًا
وَالذَّاكِرَاتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظ۪يمًا ﴿٣٥﴾

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ
مَنْ قَضٰى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾
لِيَجْزِيَ اللّٰهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ اِنْ شَٓاءَ
اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٤﴾ وَرَدَّ اللّٰهُ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ
الْقِتَالَ وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٥﴾ وَاَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ
مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٦﴾ وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ
وَدِيَارَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا لَمْ تَطَؤُهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ
الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ
سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾ وَاِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ
الْاٰخِرَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾
يَا نِسَٓاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ
لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

وَمَنْ يَقْنُتْ

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ وَاِذاً
لَا تُمَتَّعُونَ اِلَّا قَليلاً ﴿١٦﴾ قُلْ مَنْ ذَا الَّذٖى يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ
اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُٓوءاً اَوْ اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةًۜ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ
دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصيراً ﴿١٧﴾ قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقينَ مِنْكُمْ
وَالْقَٓائِلينَ لِاِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَيْنَاۚ وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ اِلَّا قَليلاًۙ ﴿١٨﴾
اَشِحَّةً عَلَيْكُمْۚ فَاِذَا جَٓاءَ الْخَوْفُ رَاَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ تَدُورُ
اَعْيُنُهُمْ كَالَّذٖى يُغْشٰى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِۚ فَاِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ
سَلَقُوكُمْ بِاَلْسِنَةٍ حِدَادٍ اَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِۜ اُو۬لٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا
فَاَحْبَطَ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْۜ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسيراً ﴿١٩﴾ يَحْسَبُونَ
الْاَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُواۚ وَاِنْ يَأْتِ الْاَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ اَنَّهُمْ
بَادُونَ فِى الْاَعْرَابِ يَسْـَٔلُونَ عَنْ اَنْبَٓائِكُمْۜ وَلَوْ كَانُوا فيكُمْ مَا
قَاتَلُٓوا اِلَّا قَليلاً ﴿٢٠﴾ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فى رَسُولِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثيراًۜ ﴿٢١﴾
وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُونَ الْاَحْزَابَۙ قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ
وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ اِلَّٓا ايمَاناً وَتَسْليماًۜ ﴿٢٢﴾

وَاِذْ اَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّنَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَاِبْرٰهِيمَ
وَمُوسٰى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقاً غَلِيظاًۙ
﴿٧﴾ لِيَسْـَٔلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْۚ وَاَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَاباً
اَلِيماً ﴿٨﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ
اِذْ جَٓاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحاً وَجُنُوداً لَمْ تَرَوْهَاۜ
وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيراًۚ ﴿٩﴾ اِذْ جَٓاؤُ۫كُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ
اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَاِذْ زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ
وَتَظُنُّونَ بِاللّٰهِ الظُّنُونَا ﴿١٠﴾ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا
زِلْزَالاً شَدِيداً ﴿١١﴾ وَاِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُٓ اِلَّا غُرُوراً ﴿١٢﴾ وَاِذْ قَالَتْ طَٓائِفَةٌ
مِنْهُمْ يَٓا اَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُواۚ وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ
مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ اِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍۜ اِنْ يُرِيدُونَ
اِلَّا فِرَاراً ﴿١٣﴾ وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ
لَاٰتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَٓا اِلَّا يَسِيراً ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا
اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْاَدْبَارَۜ وَكَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْؤُلاً ﴿١٥﴾

قُلْ لَنْ

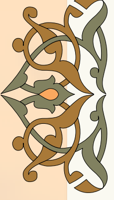

2. Ahzab Suresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

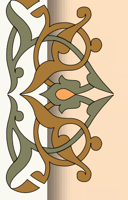
يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِر۪ينَ وَالْمُنَافِق۪ينَۜ اِنَّ
اللّٰهَ كَانَ عَل۪يماً حَك۪يماًۙ ﴿١﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَب۪يراًۙ ﴿٢﴾ وَتَوَكَّلْ
عَلَى اللّٰهِۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَك۪يلاً ﴿٣﴾ مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِنْ
قَلْبَيْنِ ف۪ي جَوْفِه۪ۚ وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمُ الّٰٓـئ۪ تُظَاهِرُونَ
مِنْهُنَّ اُمَّهَاتِكُمْۚ وَمَا جَعَلَ اَدْعِيَٓاءَكُمْ اَبْنَٓاءَكُمْۜ ذٰلِكُمْ
قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْۜ وَاللّٰهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّب۪يلَ
﴿٤﴾ اُدْعُوهُمْ لِاٰبَٓائِهِمْ هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِۚ فَاِنْ لَمْ تَعْلَمُٓوا
اٰبَٓاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدّ۪ينِ وَمَوَال۪يكُمْۜ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ ف۪يمَٓا اَخْطَاْتُمْ بِه۪ۙ وَلٰكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْۜ وَكَانَ
اللّٰهُ غَفُوراً رَح۪يماً ﴿٥﴾ اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِن۪ينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ
وَاَزْوَاجُهُٓ اُمَّهَاتُهُمْۜ وَاُو۬لُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ ف۪ي
كِتَابِ اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ وَالْمُهَاجِر۪ينَ اِلَّٓا اَنْ تَفْعَلُٓوا
اِلٰٓى اَوْلِيَٓائِكُمْ مَعْرُوفاًۜ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُوراً ﴿٦﴾

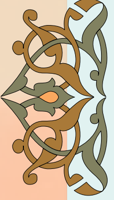

KORO ÇALIŞMASI YAPALIM

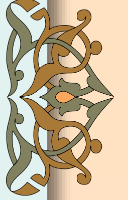
Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, öğretmeniniz kelime kelime okuduktan sonra koro hâlinde tekrar ediniz.

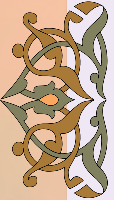

SIRA BENDE

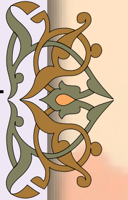
Yüzünden okuyacağınız bölümdeki her bir ayeti, öğretmeninizin belirlediği sıraya göre okuyunuz.

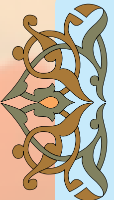

ALTINI ÇİZELİM

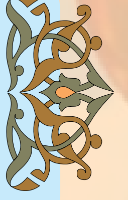
Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü CD, mp3 veya öğretmeninizden dinleyiniz. Dinleme esnasında tespit edebildiğiniz tecvid kurallarının altını kurşun kalemle çiziniz.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü CD, mp3 veya öğretmeninizden dinleyiniz. İçinde geçen tecvid kurallarını açıkladıktan sonra, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına uygun olarak okuyunuz.

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنّ۪ي لَٓا اُض۪يعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ
مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰىۚ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍۚ فَالَّذ۪ينَ هَاجَرُوا
وَاُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاُو۫ذُوا ف۪ي سَب۪يل۪ي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا
لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۚ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ
الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾ لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِۜ
﴿١٩٦﴾ مَتَاعٌ قَل۪يلٌ ثُمَّ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُۜ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾
لٰكِنِ الَّذ۪ينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ ف۪يهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ
خَيْرٌ لِلْاَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾ وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ
وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خَاشِع۪ينَ لِلّٰهِۙ لَا يَشْتَرُونَ
بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَل۪يلًاۜ اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ
اِنَّ اللّٰهَ سَر۪يعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا
وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

مَدَنِيَّةٌ سُورَةُ النِّسَاءِ اٰيَاتُهَا ١٧٦

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مٖيثَاقَ الَّذٖينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُۘ فَنَبَذُوهُ وَرَٓاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهٖ
ثَمَنًا قَلٖيلًاۜ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذٖينَ يَفْرَحُونَ
بِمَٓا اَتَوْا وَيُحِبُّونَ اَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ
بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿١٨٨﴾ وَلِلّٰهِ مُلْكُ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ ﴿١٨٩﴾ اِنَّ فٖي
خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَاٰيَاتٍ
لِاُو۬لِي الْاَلْبَابِۚ ﴿١٩٠﴾ اَلَّذٖينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا
وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فٖي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًاۚ سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
﴿١٩١﴾ رَبَّنَٓا اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهُۜ وَمَا لِلظَّالِمٖينَ
مِنْ اَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾ رَبَّنَٓا اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادٖي لِلْاٖيمَانِ
اَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّاۗ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا
سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِۚ ﴿١٩٣﴾ رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى
رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمٖيعَادَ ﴿١٩٤﴾

فَاسْتَجَابَ

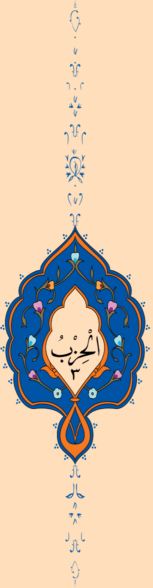

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذ۪ينَ قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ فَق۪يرٌ وَنَحْنُ
اَغْنِيَٓاءُۢ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْاَنْبِيَٓاءَ بِغَيْرِ حَقٍّۙ
وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَر۪يقِ ﴿١٨١﴾ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ
اَيْد۪يكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَب۪يدِۚ ﴿١٨٢﴾ اَلَّذ۪ينَ
قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَٓا اَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتّٰى
يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُۜ قُلْ قَدْ جَٓاءَكُمْ رُسُلٌ
مِنْ قَبْل۪ي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذ۪ي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ اِنْ
كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ ﴿١٨٣﴾ فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ
قَبْلِكَ جَٓاؤُ۫ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُن۪يرِ ﴿١٨٤﴾
كُلُّ نَفْسٍ ذَٓائِقَةُ الْمَوْتِۜ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُورَكُمْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِۜ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ
فَازَۜ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَٓا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ لَتُبْلَوُنَّ
ف۪ٓي اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذ۪ينَ اَشْرَكُٓوا اَذًى كَث۪يرًاۜ
وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿١٨٦﴾

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُٓوءٌ وَاتَّبَعُوا
رِضْوَانَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾ اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ
يُخَوِّفُ اَوْلِيَٓاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾
وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ اِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ
شَيْـًٔا يُرِيدُ اللّٰهُ اَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْاٰخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾ اِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْاِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا
اللّٰهَ شَيْـًٔا وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُٓوا
اَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِاَنْفُسِهِمْ اِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُٓوا اِثْمًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٧٨﴾ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلٰى مَٓا
اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللّٰهُ
لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَٓاءُ
فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظِيمٌ
﴿١٧٩﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ
خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

وَمَٓا اَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ
الْمُؤْمِنِينَۙ ﴿١٦٦﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُواۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا
فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَوِ ادْفَعُواۜ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْۜ هُمْ
لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيمَانِۚ يَقُولُونَ بِاَفْوَاهِهِمْ مَا
لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْۜ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَۚ ﴿١٦٧﴾ اَلَّذِينَ قَالُوا
لِاِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ اَطَاعُونَا مَا قُتِلُواۜ قُلْ فَادْرَؤُا عَنْ
اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ
قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًاۜ بَلْ اَحْيَٓاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَۙ
﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ بِمَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِۙ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْۙ اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَۢ
﴿١٧٠﴾ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍۙ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ

الْمُؤْمِنِينَۚ ﴿١٧١﴾ اَلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَٓا
اَصَابَهُمُ الْقَرْحُۜ لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظِيمٌۚ ﴿١٧٢﴾
اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ اِيمَانًاۗ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

وَلَئِنْ مُتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ لَاِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ
مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا
مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْاَمْرِ
فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ
﴿١٥٩﴾ اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَاِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ
ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهٖ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ
﴿١٦٠﴾ وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾
اَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللّٰهِ كَمَنْ بَٓاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللّٰهِ وَمَأْوٰيهُ
جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ
بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾ لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اِذْ بَعَثَ فِيهِمْ
رَسُولًا مِنْ اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهٖ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ
﴿١٦٤﴾ اَوَلَمَّٓا اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ اَنّٰى
هٰذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

وَمَٓا اَصَابَكُمْ

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشٰى طَٓائِفَةً
مِنْكُمْ وَطَٓائِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ
ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ اِنَّ
الْاَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِ يُخْفُونَ فٖٓي اَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ
لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هٰهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ
فٖي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذٖينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ
وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فٖي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فٖي قُلُوبِكُمْ
وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾ اِنَّ الَّذٖينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ
الْتَقَى الْجَمْعَانِ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا
وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلٖيمٌ ﴿١٥٥﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ
اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذٖينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِاِخْوَانِهِمْ اِذَا
ضَرَبُوا فِي الْاَرْضِ اَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا
وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فٖي قُلُوبِهِمْ وَاللّٰهُ يُحْيٖي
وَيُمٖيتُ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصٖيرٌ ﴿١٥٦﴾ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فٖي سَبٖيلِ
اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

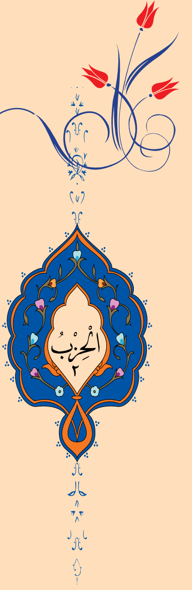

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِنْ تُطٖيعُوا الَّذٖينَ كَفَرُوا
يَرُدُّوكُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرٖينَ ﴿١٤٩﴾
بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْۚ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرٖينَ ﴿١٥٠﴾ سَنُلْقٖى
فٖى قُلُوبِ الَّذٖينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَٓا اَشْرَكُوا
بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطَانًاۚ وَمَأْوٰيهُمُ النَّارُۜ
وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمٖينَ ﴿١٥١﴾ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ
وَعْدَهُٓ اِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِاِذْنِهٖۚ حَتّٰٓى اِذَا فَشِلْتُمْ
وَتَنَازَعْتُمْ فِى الْاَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَٓا
اَرٰيكُمْ مَا تُحِبُّونَۜ مِنْكُمْ مَنْ يُرٖيدُ الدُّنْيَا
وَمِنْكُمْ مَنْ يُرٖيدُ الْاٰخِرَةَۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيَبْتَلِيَكُمْۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْۜ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَى الْمُؤْمِنٖينَ ﴿١٥٢﴾ اِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُنَ عَلٰٓى
اَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فٖٓى اُخْرٰيكُمْ فَاَثَابَكُمْ
غَمًّا بِغَمٍّ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَلَا
مَٓا اَصَابَكُمْۜ وَاللّٰهُ خَبٖيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ اَنْزَلَ

وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِر۪ينَ ﴿١٤١﴾ اَمْ
حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ جَاهَدُوا
مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِر۪ينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ
قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُۖ فَقَدْ رَاَيْتُمُوهُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾ وَمَا مُحَمَّدٌ
اِلَّا رَسُولٌۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُۜ اَفَائِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ
انْقَلَبْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْۜ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ
اللّٰهَ شَيْـٔاًۜ وَسَيَجْزِي اللّٰهُ الشَّاكِر۪ينَ ﴿١٤٤﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ
تَمُوتَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًاۜ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا
نُؤْتِه۪ مِنْهَاۚ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ نُؤْتِه۪ مِنْهَاۜ وَسَنَجْزِي
الشَّاكِر۪ينَ ﴿١٤٥﴾ وَكَاَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَۙ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَث۪يرٌۚ فَمَا
وَهَنُوا لِمَٓا اَصَابَهُمْ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُواۜ
وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصَّابِر۪ينَ ﴿١٤٦﴾ وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ اِلَّٓا اَنْ قَالُوا
رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَاِسْرَافَنَا ف۪ٓي اَمْرِنَا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا
وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِر۪ينَ ﴿١٤٧﴾ فَاٰتٰيهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ
الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِۜ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِن۪ينَ ﴿١٤٨﴾

وَسَارِعُٓوا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ
وَالْاَرْضُۙ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّق۪ينَۙ ﴿١٣٣﴾ اَلَّذ۪ينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّٓاءِ
وَالضَّرَّٓاءِ وَالْكَاظِم۪ينَ الْغَيْظَ وَالْعَاف۪ينَ عَنِ النَّاسِۜ
وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِن۪ينَۚ ﴿١٣٤﴾ وَالَّذ۪ينَ اِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً
اَوْ ظَلَمُٓوا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْۚ
وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلَّا اللّٰهُۖ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلٰى مَا فَعَلُوا
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾ اُو۬لٰٓئِكَ جَزَٓاؤُ۬هُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
وَجَنَّاتٌ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ ف۪يهَاۜ وَنِعْمَ
اَجْرُ الْعَامِل۪ينَۜ ﴿١٣٦﴾ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌۙ فَس۪يرُوا فِي
الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّب۪ينَ ﴿١٣٧﴾ هٰذَا
بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّق۪ينَ ﴿١٣٨﴾ وَلَا تَهِنُوا
وَلَا تَحْزَنُوا وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿١٣٩﴾
اِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُۜ وَتِلْكَ
الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِۚ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا
وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَٓاءَۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِم۪ينَۙ ﴿١٤٠﴾

وَلِيُمَحِّصَ

اِذْ هَمَّتْ طَٓائِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَاۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَاۜ وَعَلَى
اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَاَنْتُمْ
اَذِلَّةٌۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ اِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ
اَلَنْ يَكْفِيَكُمْ اَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلَافٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ
مُنْزَلِينَۜ ﴿١٢٤﴾ بَلٰٓىۙ اِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ
هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلَافٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ
﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهٖۜ
وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِۙ ﴿١٢٦﴾ لِيَقْطَعَ
طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُٓوا اَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَٓائِبِينَ ﴿١٢٧﴾
لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَاِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾ وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ
يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٩﴾
يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبٰٓوا اَضْعَافًا مُضَاعَفَةًۖ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَۚ ﴿١٣٠﴾ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِٓي اُعِدَّتْ
لِلْكَافِرِينَۚ ﴿١٣١﴾ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَۚ ﴿١٣٢﴾

I. OKUNACAK SURE VE AYETLER

1. Âl-i İmrân Suresi (16-28 sayfalar)

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللّٰهِ شَيْـًٔاۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ هُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾
مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فٖي هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رٖيحٍ فٖيهَا صِرٌّ
اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُٓوا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُۜ وَمَا ظَلَمَهُمُ
اللّٰهُ وَلٰكِنْ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا
تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًاۜ وَدُّوا مَا
عَنِتُّمْۚ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَٓاءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْۚ وَمَا تُخْفٖي صُدُورُهُمْ
اَكْبَرُۜ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾ هَٓا اَنْتُمْ
اُو۬لَٓاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهٖۚ وَاِذَا
لَقُوكُمْ قَالُٓوا اٰمَنَّاۗ وَاِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ
الْغَيْظِۜ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ
﴿١١٩﴾ اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْۘ وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ
يَفْرَحُوا بِهَاۜ وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔاۜ
اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحٖيطٌ ﴿١٢٠﴾ وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ
تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنٖينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِۜ وَاللّٰهُ سَمٖيعٌ عَلٖيمٌۙ ﴿١٢١﴾

اِذْ هَمَّتْ

II. TECVİT BİLGİSİ

1. Tecvidin Tanımı, Amacı ve Önemi

Sözlükte bir şeyi güzel yapmak ve süslemek anlamına gelen tecvid, Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okuma kurallarını içeren bir ilimdir. Bu ilmin konusu, Kur'an-ı Kerim'in harfleridir.[45]

Yüce Allah, Kur'an'ın "tertil" üzere indirildiğini bildirmiştir.[46] **"...Kur'an'ı tertil üzere oku!"**[47] emriyle de Peygamberimize ve onun şahsında bütün Müslümanlara bir sorumluluk yüklemiştir. Ayette geçen "tertil" kelimesinin manasını Hz. Ali (r.a.), "harflerin güzel çıkarılması ve durulacak yerlerin iyi bilinmesi" şeklinde açıklamıştır.[48] Bu sorumluluğun farkında olan alimler, "Kur'an'ı ağır ağır, tane tane, harflerin hakkını vererek ve anlayarak okumanın önemi" üzerinde durmuşlar, Peygamberimiz ve sahabilerin Kur'an okuyuşlarındaki uygulamalarını tespit ederek "Tecvid İlmi" adı altında sistematik hâle getirmişlerdir.

Kur'an-ı Kerim, Allah tarafından Arapça olarak indirilmiştir. Kur'an'ın lafızları, içindeki yüce manaları koruyan bir mahfaza durumundadır. Kur'an'ın lafız ve manalarındaki bütünlüğün korunması için öncelikle lafızları düzgün okunmalıdır. Bu da onun belirli kurallara göre okunmasını zorunlu kılmaktadır. Peygamberimiz Kur'an'ı tecvidli olarak okumuştur. Sahabe-i Kiram ve onlardan sonra gelen bütün nesiller de Kur'an'ı tecvidli okumaya ayrı bir özen göstermişlerdir.

ARAŞTIRALIM

SAKARYA TÜRKÜSÜ
İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya...
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.
Su iner yokuşlardan, hep basamak basamak.
Benimse alın yazım, yokuşlarda susamak.
Her şey akar: Su, tarih, yıldız, insan ve fikir...
Oluklar çift: Birinden nur akar, birinden kir.
Akışta demetlenmiş büyük, küçük, kâinat...
Şu çıkan buluta bak, bu inen suya inat!
Fakat Sakarya başka, yokuş mu çıkıyor ne?
Kurşundan bir yük binmiş köpükten gövdesine
...

Necip Fazıl Kısakürek, Çile, s. 399.

Yukarıda giriş mısraları verilen şiirin tamamını, şairin "Çile" adlı kitabından bulunuz. Bir arkadaşınızdan önce gelişigüzel, sonra da vurgu, tonlama ve duraklara dikkat ederek okumasını isteyiniz. İki okuyuş arasındaki farkları ahenk, anlam ve insan üzerindeki etkisi açısından tartışınız.

45 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 76.
46 Furkan suresi, 32. ayet.
47 Müzzemmil suresi, 4. ayet.
48 İbn Cezeri, en-Neşr fi Kıraati'l-Aşr, C 1, s. 209.

Tecvid ilminin amacı, Kur'an'ın indirildiği şekilde okunmasını sağlamaktır. Tecvid kurallarını uygulayan kimse, Kur'an-ı Kerim'i Arapçanın fonetiğine uygun bir ses ahengiyle doğru ve güzel okur. Böylece hatalı ve yanlış okuyuşlardan korunmuş olur.

Kur'an lafızlarının doğru ve güzel okunmasını sağlayan kuralları bize tecvid ilmi öğretir. Dolayısıyla tecvid, Kur'an tilavetinin ayrılmaz bir özelliğidir. Kur'an'ın lafız ve manalarındaki ahenk, ancak tecvid kurallarına uygun bir okuyuşla ortaya çıkar.

2. Uzatma (Med) ve Çeşitleri

Türkçede bazı hecelerin sesini uzatırız. Örneğin "âlem" ve "hâkim" kelimelerindeki "â" ve "hâ" hecelerini, "hâlâ" kelimesinin ise her iki hecesini uzatarak söyleriz. Bunlar, Türkçedeki uzun sesli hecelerdir. Lale kelimesindeki ilk hece de aynıdır.

Türkçeden farklı bir fonetiği olan Kur'an dili, pek çok uzun sesli heceye sahiptir. Bunlardan bazısı Türkçe ve Arapça konuşmalardaki doğal uzatmalar kadardır. Diğer bir kısmı ise Kur'an'a özgü olarak daha fazla uzatılır. Bu uzun sesler sayesinde, Kur'an okuyuşunda çok hoş bir âhenk meydana gelir.

Harflerin uzatılarak okunmasına tecvid ilminde "med" denir. Bir harfin uzatılarak okunmasını sağlayan harflere de "med harfleri" denir. Bunlar vav (و), ya (ى) ve elif (ا) harfleridir. Bu harflerin kendinden önceki harfleri uzatabilmesi için iki şart vardır:

1. Elif, vav ve ya harfleri harekesiz (sakin) olmalıdır.

2. Vav'dan önceki harfin harekesi ötre (ـُـو), ya'dan önceki harfin harekesi esre (ـِـى), elif'ten önceki harfin harekesi üstün (ـَـا) olmalıdır.

Med harfleri, sonuna geldiği harfin doğal bir şekilde uzatılmasını sağlar ki buna "bir elif miktarı" denir. Bir elif miktarı, işaret parmağını kaldırıp indirinceye kadar geçen süredir. Yaklaşık olarak Türkçede "âlem" kelimesindeki ilk hecenin uzunluğu kadardır.

NOT EDELİM

Med harfleri, bazen gizli (mukadder) olur. Yani yazıda görülmez fakat okunur.

Med harflerinin gizli olduğu yerlerden bazıları şunlardır:

Uzatılan ötreli hû zamirinden (ـهُ) sonra gizli bir vav (و) vardır.

Örnek: عِنْدَهُ و

Uzatılan esreli zamirden (ـهِ) sonra, gizli bir ya (ى) vardır.

Örnek: عِلْمِهِ ى

Üzerinde asar işareti (ـٰـ) bulunan harften sonra med harflerinden gizli bir elif (ا) vardır.

Örnek: اٰمَنَ

Harflerin bir elif miktarından fazla uzatılmasına sebep olan işaretler vardır. Bunlara da “med sebebi” denir. Med sebebi, hemze ve sükûn olmak üzere iki tanedir.

MED SEBEBİ

HEMZE

Kur’an’da özel yazımı olan bir harftir. Kelime içindeki konumuna göre bazen uzun hemze (أ إ اَ), bazen de kısa hemze (ءُ ءِ ءَ) şeklinde yazılır.

SÜKÛN

Harekesizlik durumudur. Harekesiz harfe “sakin harf” denir. Cezim (ـْ), bir harfin sakin olduğunu gösterir. Aynı zamanda, رَبِّ örneğinde olduğu gibi bütün şeddeli harflerin birincisi cezimlidir (رَبْ+بِ).

İki çeşit sükûn vardır:

1. Lâzımî (kalıcı) sükûn: Hem durulduğunda hem geçildiğinde var olan sükûndur.

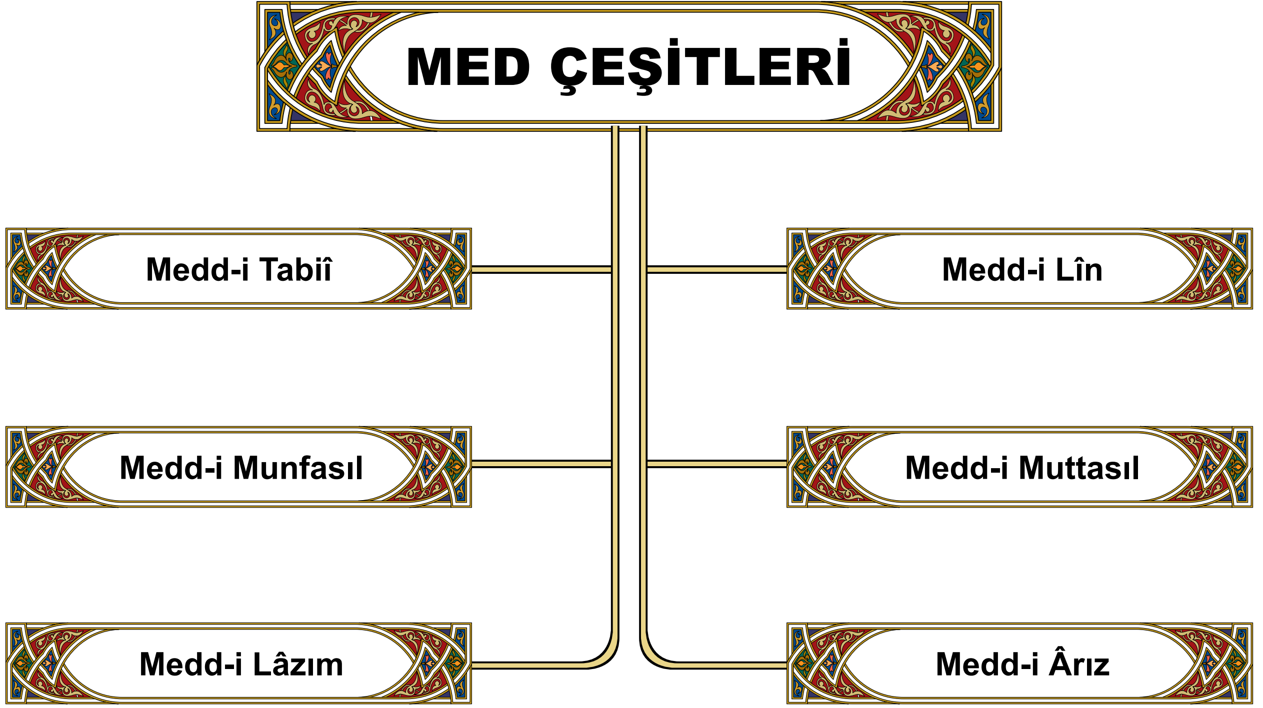
Örnek: آلْئٰنَ ve جَٓانٌّ kelimelerindeki cezimli ve şeddeli harflerin sükûnu, lâzımî sükûndur.

2. Ârızî (geçici) sükûn: Durulduğunda ortaya çıkan, geçildiğinde yok olan sükûndur.

Örnek: اَلْعَالَمِينَ kelimesinde durulduğunda üstün harekeli nun harfi اَلْعَالَمِينْ şeklinde cezimli olarak okunur. Eğer kelimede durulmazsa harf kendi harekesiyle okunarak sonraki kelimeye geçilir.

Tecvid ilminde medler, yukarıda bahsedilen med harfleri ve med sebeplerinin durumuna göre altı kısma ayrılır:

2.1. Medd-i Tabiî

Med harfinden sonra med sebebi gelmezse medd-i tabiî olur.

Medd-i tabiînin uzatma süresi, bir elif miktarıdır.

Örnek: صَامَ

Bu örnekte;

- Elif (ا) med harfidir.
- Eliften sonra med sebebi, yani hemze veya sükûn yoktur.
- Bu durumda, medd-i tabiî meydana gelir.
- Sad (ص) harfi, "sâ" şeklinde bir elif miktarı uzatılarak okunur.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

قَالَ يَقُولُونَ قِيلَ

Yukarıda geçen medd-i tabiîleri örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvidli olarak okuyunuz.

2.2. Medd-i Muttasıl

Med harfinden sonra hemze gelir ve hemze ile med harfi aynı kelimede bulunursa medd-i muttasıl olur.

Medd-i muttasıl dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşta en az iki elif miktarı uzatılması gerekir. Medd-i muttasılın uzatılması vaciptir.

Örnek: جَٓاءَ

Bu örnekte;

• Elif (ا) med harfidir. Eliften sonra med sebeplerinden hemze (ءَ) gelmiştir ve med harfi ile hemze aynı kelimededir.

• Bu durumda, medd-i muttasıl meydana gelir.

• Cim (ج) harfi, "caaaa" şeklinde dört elif miktarı uzatılarak okunur.

NOT EDELİM

Medd-i muttasılda hemze, genellikle kısa hemze (ءَ ءِ ءُ) şeklinde yazılır.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

طَٓائِرُكُمْ اُولٰٓئِكَ سُٓوءَ

Yukarıda geçen medd-i muttasılları örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvidli olarak okuyunuz.

2.3. Medd-i Munfasıl

Med harfinden sonra hemze gelir ve hemze ile med harfi farklı kelimelerde bulunursa medd-i munfasıl olur. Bir başka ifadeyle bir kelimenin sonunda med harfi bulunur, peşinden gelen kelimenin ilk harfi de hemze olursa medd-i munfasıl meydana gelir.

Medd-i munfasıl dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşta en az bir elif miktarı uzatılması gerekir. Medd-i munfasılın uzatılması caizdir.

Örnek: يَٓا اَيُّهَا

Bu örnekte;

• يَٓا kelimesinin sonundaki elif (ا) med harfidir.

• Peşinden gelen اَيُّهَا kelimesinin ilk harfi ise hemze (اَ) dir ve med harfi ile hemze ayrı kelimelerdedir.

• Bu durumda, medd-i munfasıl meydana gelir.

• Ya (ى) harfi, "yaaaa" şeklinde dört elif miktarı uzatılarak okunur.

NOT EDELİM

Medd-i munfasılda hemze, genellikle uzun hemze (اَ اِ اُ) şeklinde yazılır.

BULALIM

Bakara suresinin 2. sayfasındaki medd-i muttasıl ve medd-i munfasılları bulunuz.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

وَمَٓا اُنْزِلَ يَا بَنِىٓ اٰدَمَ وَتُوبُٓوا اِلَى اللّٰهِ

Yukarıda geçen medd-i munfasılları örnekteki gibi açıklayınız ve tecvidli olarak okuyunuz.

2.4. Medd-i Ârız

Med harfinden sonra ârızî (geçici) sükûn gelirse medd-i ârız olur. Medd-i ârız dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşta en az bir elif miktarı uzatılması gerekir. Medd-i ârızın uzatılması caizdir.

Örnek:
اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝ عَلٰى

Bu örnekte;

• اَلْمُرْسَلِينَ kelimesindeki ya (ى) med harfidir.

• Kelimenin sonunda durulduğunda, nun (ن) harfinin üzerinde geçici (ârızî) bir sükûn ortaya çıkar (اَلْمُرْسَلِينْ).

• Bu durumda, med harfinden sonra geçici sükûn geldiği için medd-i ârız olur.

• Lam (ل) harfi, "liiiin" şeklinde dört elif miktarı uzatılarak okunur.

Eğer kelime üzerinde durulmaz ve okumaya devam edilirse kelimenin sonu اَلْمُرْسَلِينَ şeklinde harekeli okunarak ve bir elif miktarı uzatılarak عَلٰى kelimesine geçilir.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ يَعْلَمُونَ ۝ مِنَ النَّارِ

Yukarıda geçen medd-i ârızları örnekteki gibi açıklayınız ve tecvidli olarak okuyunuz.

2.5. Medd-i Lâzım

Med harfinden sonra lâzımî sükûn gelirse medd-i lâzım olur. Bir başka ifadeyle med harfinden sonra cezimli veya şeddeli bir harf gelirse medd-i lâzım olur.

Medd-i lâzım dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşta en az üç elif miktarı uzatılır.

Örnek (1): وَلَا الضَّٓالّ۪ينَ

Bu örnekte;

Dad (ض) harfinden sonraki elif (ا) med harfidir.

Med harfinden sonra şeddeli lam harfi (لْ لِ = لِّ) gelmiştir. Şeddeli harflerdeki sükûn da lâzımî sükûndur.

Bu durumda, med harfinden sonra lâzımî sükûn geldiği için medd-i lâzım olur.

Dad (ض) harfi, "daaaal" şeklinde dört elif miktarı uzatılarak okunur.

Örnek (2) : يٰسٓ

Mukattaa harflerinden olan bu örneğin açılımı يَا سٖينْ dir.

• سٖينْ deki ya (ى) med harfidir.

• Med harfinden sonra cezimli nun (نْ) gelmiştir. Cezimli harflerin sükûnu da lâzımî sükûndur.

• Bu durumda, med harfinden sonra lâzımî sükûn geldiği için medd-i lâzım olur.

• Sin (س) harfi, “siiiin” şeklinde dört elif miktarı uzatılarak okunur.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

اَلْحَآقَّةُ آٰلْئٰنَ نٓ

Yukarıda geçen medd-i lâzımları örneklerdeki gibi açıklayınız ve tecvidli olarak okuyunuz.

2.6. Medd-i Lîn

Lîn harfinden sonra sükûn gelirse medd-i lîn olur.

Medd-i lînin sükûnu, hem lâzımî hem de ârızî olabilir. Kur’an-ı Kerim’de, sadece iki yerde lâzımîdir. Bunlardan biri Meryem suresinin başındaki كٓهٰيٰعٓصٓ ayeti, diğeri ise Şûrâ suresinin başındaki عٓسٓقٓ ayetidir. Bu ayetlerdeki ayn (عٓ = عَيْنْ) lafızlarının sükûnu, lâzımî sükûndur.[49] Bunların dışındaki bütün medd-i lînlerin sükûnu, ârızî sükûndur.

Medd-i lînde lîn harfi üç elif miktarı uzatılır.[50] Uzatma harekede değil, lîn harfinde “ayyyn” şeklinde yapılır.

Hızlı okuyuştaki en az uzatma miktarı, lîn harfinden sonra gelen sükûna göre değişir. Lîn harfinden sonra lâzımî sükûn gelirse en az iki elif miktarı uzatılır. Ârızî sükûn gelirse bir elif miktarına kadar inilebilir.

Örnek: مِنْ خَوْفٍ

Bu örnekte;

• Vav (و) lîn harfidir.

• Kelimede durulduğunda, fa (ف) harfinin üzerinde ârızî bir sükûn ortaya çıkar.

• Bu durumda, lîn harfinden sonra sükûn geldiği için medd-i lîn olur.

• Vav (و) harfi “havvvf” şeklinde üç elif miktarı uzatılarak okunur.

NOT EDELİM

Üstün harekeden sonra gelen cezimli vav (ـَوْ) ve cezimli ya (ـَيْ) harflerine lîn harfi denir. Örneğin نَوْمٌ kelimesindeki vav ve خَيْرٌ kelimesindeki ya, lîn harfidir.

BULALIM

Kureyş suresindeki medd-i lînleri bulunuz ve tecvidli olarak okuyunuz.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

نَوْمٌ وَالصَّيْفِ حَذَرَ الْمَوْتِ

Yukarıdaki kelimelerde geçen medd-i lînleri, örnekteki gibi açıklayınız ve tecvidli olarak okuyunuz.

---

49 İsmail Karaçam, Kur’an-ı Kerim’in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 309.
50 Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 219.

III. EZBERLENECEK SURELER, AYETLER VE ANLAMLARI

1. Nâs Suresi ve Anlamı

MAHREÇLERE DİKKAT EDELİM

Nâs suresini CD, mp3 veya öğretmeninizden dinlerken, harflerin mahreçlerine ve şeddeli nunlara dikkat ediniz. Surede dikkatinizi çeken noktaları arkadaşlarınızla paylaşınız.

Nâs Suresinin Anlamı

1. De ki: Sığınırım insanların Rabb'ine,
2. İnsanların hükümdarına,
3. İnsanların ilâhına!

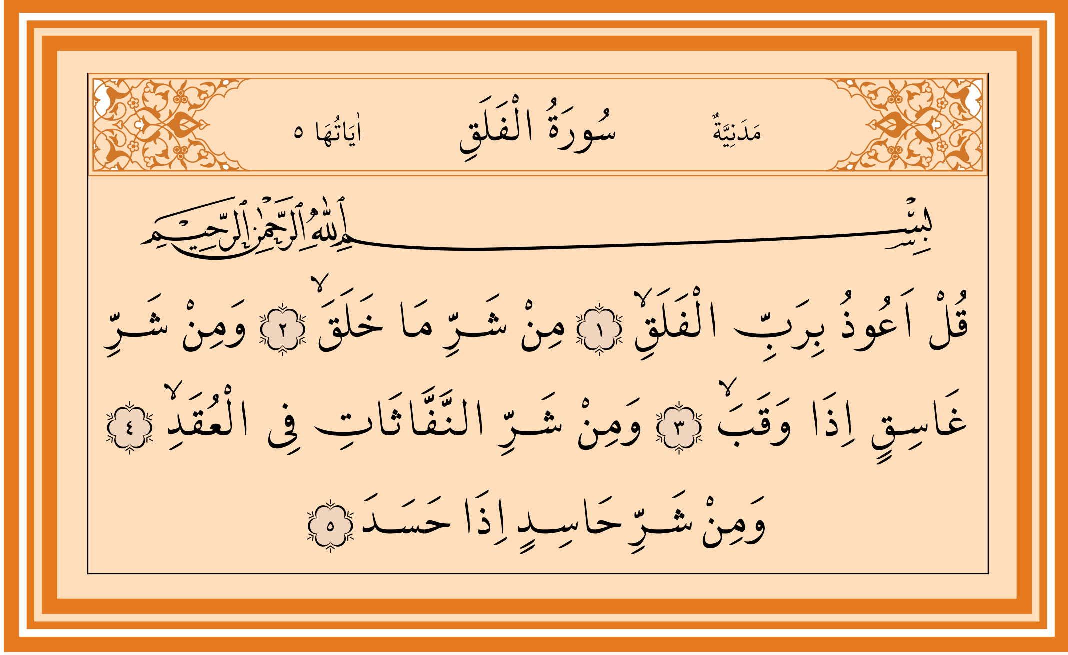
4-6. Pusu kurup gönüllere sinsice kötü düşünceler veren cin ve insan şeytanlarının kötülüğünden.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Felâk ve Nâs surelerinin, kötülüklerden Allah'a sığınmayı konu edindiği için "koruyucu iki sure" anlamında "muavvizeteyn" diye adlandırıldığını biliyor muydunuz?

2. Felâk Suresi ve Anlamı

مَدَنِيَّةٌ سُورَةُ الْفَلَقِ اٰيَاتُهَا ٥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِۙ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَۙ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ

غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَۙ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِۙ ﴿٤﴾

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

BİRBİRİMİZİ DİNLEYELİM

Felâk suresini, öğretmeninize okumadan önce sıra arkadaşınıza okuyunuz. Okurken ayet sonlarına ve öğrendiğiniz tecvid kurallarına dikkat ediniz.

Felâk Suresinin Anlamı

1. De ki: Sığınırım, karanlığı yarıp sabahı ortaya çıkartan Rabb’e!
2. Yarattığı şeylerin kötülüğünden,
3. Karanlığı çöktüğü zaman gecenin kötülüğünden,
4. Düğümlere üfleyen büyücülerin kötülüğünden,
5. Kıskandığı zaman kıskanç kişinin kötülüğünden.

TARTIŞALIM

Kötülüklerden Allah’a sığınmanın insan psikolojisi üzerindeki olumlu etkilerini tartışınız.

3. Tebbet Suresi ve Anlamı

مَكِّيَّةٌ سُورَةُ الْمَسَدِ اٰيَاتُهَا ٥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

تَبَّتْ يَدَٓا اَب۪ي لَهَبٍ وَتَبَّۜ ﴿١﴾ مَٓا اَغْنٰى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
كَسَبَۜ ﴿٢﴾ سَيَصْلٰى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍۚ ﴿٣﴾ وَامْرَاَتُهُۜ
حَمَّالَةَ الْحَطَبِۚ ﴿٤﴾ ف۪ي ج۪يدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ﴿٥﴾

TECVİDLERE DİKKAT EDELİM

Tebbet suresini öğretmeninizden dinlerken uyguladığı tecvid kurallarını dikkatle takip ediniz. Bu kuralların altını çizerek sureyi doğru okumaya çalışınız.

Tebbet Suresinin Anlamı

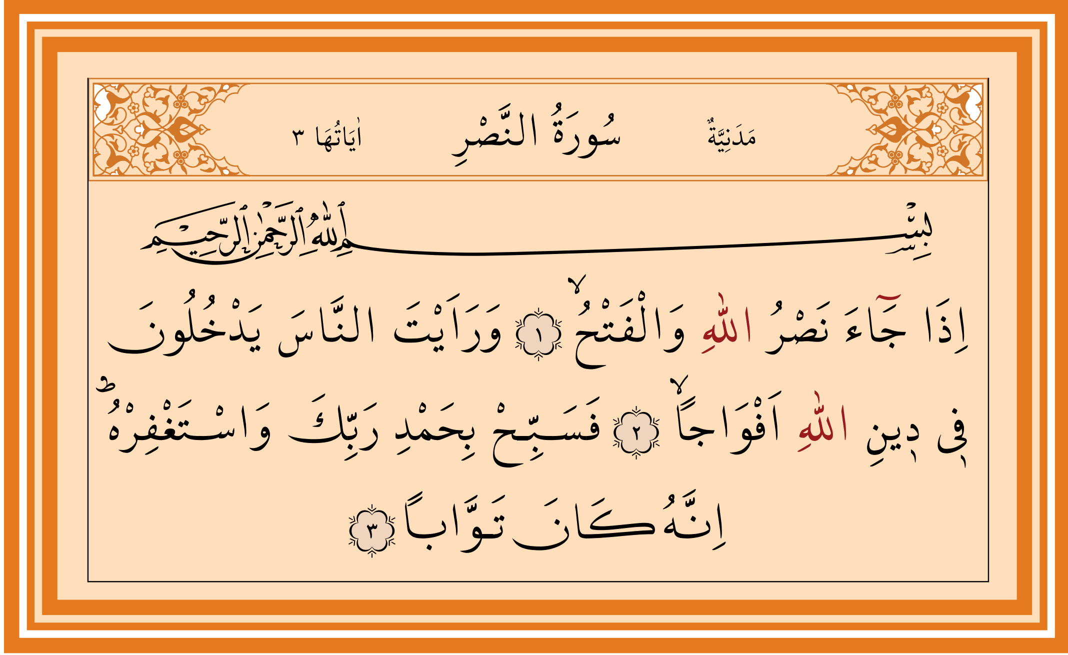
1. Ebu Leheb'in elleri kurusun; zaten kurudu da!
2. Malı da kazandıkları da kendisine bir fayda vermedi.
3. O, alev alev yükselen ateşe girecek.

4-5. Karısı da boynunda bükülmüş urganla odun taşıyarak (o ateşe girecek).

KONUŞALIM

Ebu Leheb ve karısının cezalandırılmalarının sebebini bir tefsir kitabından okuduktan sonra bu surenin bize hangi mesajları verdiğini arkadaşlarınızla konuşunuz.

4. Nasr Suresi ve Anlamı

KORO ÇALIŞMASI YAPALIM

Nasr suresini CD, mp3 veya öğretmeninizden birkaç defa dinleyiniz. Öğretmeninizden sonra her bir ayeti, koro hâlinde okuyunuz.

Nasr Suresinin Anlamı

1. Allah'ın yardım ve zaferi geldiğinde,
2. İnsanların akın akın Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde,
3. Rabb'ini hamt ederek tesbih et, ondan bağışlanma dile. Çünkü o, tövbeleri kabul edendir.

AÇIKLAYALIM

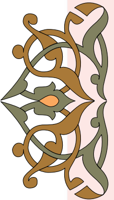
Nasr suresinde hangi mesajlar verilmektedir? Açıklayınız.

5. Bakara Suresi (285-286) ve Anlamı

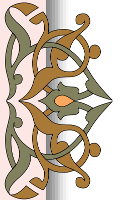
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّه۪ وَالْمُؤْمِنُونَۜ
كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِه۪ وَكُتُبِه۪ وَرُسُلِه۪ۜ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ
اَحَدٍ مِنْ رُسُلِه۪ۗ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا
وَاِلَيْكَ الْمَص۪يرُ ﴿٢٨٥﴾ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَاۜ
لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْۜ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَٓا
اِنْ نَس۪ينَٓا اَوْ اَخْطَأْنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَٓا اِصْرًا
كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا
مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِه۪ۚ وَاعْفُ عَنَّاࣞ وَاغْفِرْ لَنَاࣞ وَارْحَمْنَاࣞ
اَنْتَ مَوْلٰينَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِر۪ينَ ﴿٢٨٦﴾

YARIŞALIM

Sınıfınızda, "Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Yarışması" düzenleyiniz. Jüri üyelerini ve yarışmacı arkadaşlarınızı tespit ediniz. Kur'an-ı Kerim yarışmalarında esas alınan okuma, tecvid, ses ve makam puanlarına uygun olarak (Taban puan: 60, Ezberden okuma: 10 puan, Tecvid: 10 puan, Makam: 10 puan, Ses: 10 puan), Amenerrasulü aşrını en güzel okuyan arkadaşınızı belirleyiniz.

Bakara Suresi 285-286. Ayetlerin Anlamı

285. Peygamber, Rabb'i tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler.

"Allah'ın peygamberleri arasında ayrım yapmayız. İşittik, itaat ettik. Rabb'imiz, affına sığındık! Dönüşümüz sanadır." dediler.

286. Allah hiç kimseyi güç yetiremeyeceği bir şekilde yükümlü tutmaz. Herkesin yaptığı iyilik kendi yararına, işlediği kötülük de kendi zararınadır.

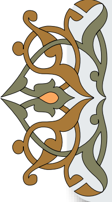
Ey Rabb'imiz! Eğer unuttuk veya kasıtsız olarak yanlış yaptıysak bundan dolayı bizi sorumlu tutma.

Ey Rabb'imiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme!

Ey Rabb'imiz! Bize gücümüzün yetmeyeceği sorumluluklar da yükleme!

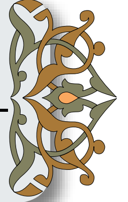
Affet bizi, bağışla kusurlarımızı, merhamet et bize!

Sen bizim Mevlamızsın. Kâfir topluluklara karşı yardım et bize.

DUA EDELİM

Bakara suresinin son ayetindeki duaların anlamını ezberleyiniz ve hep birlikte sesli olarak dua ediniz.

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi vav, ya ve elif harflerinin med harfi olmasının şartlarındandır?

A) Bu harflerin cezimli olması

B) Bu harflerin sakin olması

C) Bu harflerin harekeli olması

D) Bu harflerden önceki harfin cezimli olması

E) Bu harflerden sonra hemze gelmesi

2. Med harfinden sonra hemze gelir ve hemze ile med harfi aynı kelimede bulunursa aşağıdaki tecvid kurallarından hangisi meydana gelir?

A) Medd-i tabiî B) Medd-i muttasıl C) Medd-i munfasıl

D) Medd-i lîn E) Medd-i ârız

3. تَأْمُرُوٓنِّي kelimesinde aşağıdaki tecvid kurallarından hangileri vardır?

A) Medd-i munfasıl ve medd-i tabiî B) Medd-i lîn ve medd-i tabiî

C) Medd-i muttasıl ve medd-i tabiî D) Medd-i lâzım ve medd-i tabiî

E) Medd-i ârız ve medd-i lîn

4. Harekeli bir harf üzerinde durulduğunda ortaya çıkan ve yazıda görülmeyen sükûna ne ad verilir?

A) Sakin harf B) Lâzımî sükûn C)Ârızî sükûn

D) Kalıcı sükûn E) Daimî sükûn

5. Üstün harekeli bir harften sonra gelen cezimli vav ve ya harflerine ne ad verilir?

A) Lâzımî sükûn B) Ârızî sükûn C) Medd-i lâzım

D) Harf-i lîn E) Medd-i lîn

6. إِنَّ هٰذِهِٓ اُمَّتُكُمْ ifadesinde, aşağıdaki medlerden hangisi vardır?

A) Medd-i muttasıl B) Medd-i lîn C) Medd-i munfasıl

D) Medd-i ârız E)Medd-i lâzım

7.

I. Medd-i tabiî

II. Medd-i muttasıl

III. Medd-i munfasıl

IV. Medd-i lâzım

V. Medd-i ârız

VI. Medd-i lîn

Uzun med işareti (~) yukarıdaki med çeşitlerinden hangilerini gösterir?

A) I, II ve III B) I, III ve IV C)II, III ve IV

D) IV, V ve VI E) III, V ve VI

8. هٰٓؤُلَٓاءِ kelimesindeki medler için aşağıda verilen sıralamalardan hangisi doğrudur?

A) Medd-i muttasıl ve medd-i munfasıl

B) Medd-i muttasıl ve medd-i tabiî

C) Medd-i munfasıl ve medd-i muttasıl

D) Her ikisi de medd-i munfasıl

E) Her ikisi de medd-i muttasıl

9. Aşağıdaki örneklerden hangisinde normal okuyuşta dört elif, hızlı okuyuşlarda en az iki elif miktarı uzatmak gerekir?

A) اِنّ۪يٓ اَخَافُ B) مِنَ الْمُسْلِم۪ينَۙ C) طَٓائِفَةً D) حَٓاجَّ E) نٓ

10. Tebbet suresinin yorumunda aşağıdakilerden hangisini söyleyemeyiz?

A) Zenginliği Ebu Leheb'e fayda vermedi.

B) İnsanlara kötülük yapanlarla mücadele etmeye gerek yoktur.

C) Zalimler yaptıklarının karşılıklarını göreceklerdir.

D) İnanmayanları ve müminlere zulmedenleri Allah sevmez.

E) Her toplumda, Ebu Leheb ve karısı gibi insanlar olabilir.

11. Felâk ve Nâs suresinden aşağıdaki anlamlardan hangisi çıkarılamaz?

A) Kötülüklerden koruyan ve koruyacak olan Allah'tır.

B) Geceleyin dışarı çıkmak sakıncalıdır.

C) Kıskançlık ve kin beslemek kötü bir davranıştır.

D) Şeytan insanların kalbine vesvese verir.

E) İnsanlardan ve cinlerden olan şeytanlara karşı uyanık olmak gerekir.

12. Aşağıdakilerden hangisi Nasr suresinden çıkarılamaz?

A) Başarı Allah'tandır.

B) Allah tövbeleri kabul eder.

C) Allah müminlere her zaman yardım eder.

D) Allah'a hamt ve tesbih edilmelidir.

E) İslam dini kendiliğinden yayılacaktır.

B. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanı "D", yanlış olanı "Y" ile işaretleyiniz.

(…) Hem durulduğunda hem de geçildiğinde var olan sükûna, ârızî sükûn denir.

(…) Med harfinden sonra hemze gelir ve hemze ile med harfi farklı kelimelerde bulunursa medd-i muttasıl olur.

(…) Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okuma kurallarını içeren ilme tecvid denir.

(…) Medd-i ârız olan yerde durulmayıp geçilirse dört elif miktarı uzatılarak geçilir.

(…) Şeddeli olan harflerin birincisi her zaman cezimlidir.

(…) Medd-i lâzım, normal okuyuşlarda dört elif, hızlı okuyuşlarda bir elif miktarı uzatır.

(…) Uzatılan zamirden sonra gizli bir vav veya gizli bir ya harfi vardır.

(…) Medd-i lîndeki uzatma, lîn harfi üzerinde yapılır.

(…) Med harfinden sonra şeddeli bir harf gelirse medd-i ârız olur.

(…) "Kur'an'ı tertil ile oku!" emri, tecvidli okuyuşu da içine alır.

C. Aşağıda numaralandırılmış kelimelerdeki tecvidleri yazınız.

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَۙ ۝ صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْۙ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

(1) (2) (3)

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّٓالِّينَ ۝

(4)

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَاراًۚ فَلَمَّٓا اَضَٓاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُورِهِمْ

(5) (6) (7) (8)

وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ۝ صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَۙ ۝ اَوْ

(9) (10) (11) (12)

كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَٓاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌۚ يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فٖٓي اٰذَانِهِمْ مِنَ

(13) (14) (15) (16) (17)

الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِۜ وَاللّٰهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ۝

(18) (19) (20) (21)

1. Medd-i Tabiî
2. ……
3. ……
4. ……
5. ……
6. ……
7. ……
8. ……
9. ……
10. ……
11. ……
12. ……
13. ……
14. ……
15. ……
16. ……
17. ……
18. ……
19. ……
20. ……
21. ……

SÖZLÜK

A

abd: Kul, Allah'a ibadet eden kimse.

ashâb-ı res: Peygamberlerini yalancılıkla suçlamış bir topluluk adı. Res, Orta Arabistan'da Yemâme'de bulunan bir kasaba, vadi veya kuyudur.

âsi: Emirlere karşı gelen, isyan eden, baş kaldıran.

âhiret: İnsanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı öbür dünya.

ârız: Sonradan olma, sonradan ortaya çıkma, geçici olan.

âsar: Çekme (uzatma) işareti.

ashap: 1. Sahabe. 2. Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamberi çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse.

aşır: 1. Bir dinî tören sırasında veya cemaatle namaz kılınıp dua edildikten sonra okunan Kur'an ayetleri. 2. Kur'an-ı Kerim'de genellikle on ayetten oluşan bölüm.

atasözü: Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, darbı mesel.

ayet: Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri.

B

bedbaht: Mutsuz, bahtsız, talihsiz kişi.

besmele: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adı ile" anlamına gelen ve bir işe başlarken söylenilen Bismillahirrahmânirrahîm sözü.

beyt: Ev demektir. "Allah'ın beyti" ifadesi Kâbe'yi tanımlar. Şiirin iki satırlık bölümüne de bu ad verilir.

biat: Bir konuda birinden söz almak, bağlılık andı.

C-Ç

Cebrail: Allah tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilen, dört büyük melekten biri.

cehennem: Dünyada günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekleri yer.

cennet: Dünyada iyilik yapanlara öldükten sonra Allah'ın karşılık olarak vereceği, sonsuz mutluluk yurdu.

cezim: Harekesiz harfi gösteren işaret.

cüz: Kur'an'ın otuz bölümünden her biri, yirmi sayfalık kısımlarına verilen ad.

D

din: Yol, hüküm, Allah tarafından gönderilen kurallar bütünü.

dua: Çağrı, davet. Allah'a yalvarma, Allah'tan istekte bulunma.

E-F

ebter: Oğlu ve kızı kalmayan insan. Ölümünden sonra hatırlanmayan kişi. Eksik, tamamlanmamış iş.

Ehl-i Kitap: Peygamberimizden önce kendilerine ilahi kitap gönderilen Yahudi ve Hıristiyanlar. Yahudiler ve Hristiyanlar.

Elhamdülillâh: Allah'a hamd olsun, O'nu övüyor, verdiği nimetler sebebiyle O'na teşekkür ediyorum anlamındaki dua cümlesi.

Esmâ-i Hüsna: Allah'ın en güzel, en şerefli isimleri.

farz: İslam dininde mükelleflerden yapılması kesinlikle istenen ve terk edilmesi günah olan fiiller, emirler.

fâsık: Allah'ın emirlerine aykırı davranan, günahkâr, kötü huylu, kötülük yapmayı alışkanlık hâline getiren, açıktan günah işleyen kimse.

G

gaflet: Dalgınlık, dikkatsizlik, boş bulunma ve tedbirsizlik.

gayb: 1. Göz önünde olmayan, gizli olan, tam olarak bilinemeyen. 2. Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.

gazaba uğramak: Bir kimsenin öfkesine maruz kalmak.

gunne: Genizden gelen ses.

H

hadr: Süratli ve çabuk olmak. Kur'an'ı okuyuş şekillerinden biri.

hafız: Kur'an'ı bütünüyle ezbere bilen kimse.

hafî: Gizli, saklı.

Hâlık: Yaratıcı.

hamd: 1. İyilik, güzellik, üstünlük ve erdemlilikle niteleme, övme, yüceltme. 2. Allah'a teşekkür, şükran.

hat: Çizgi, sınır çizgisi, güzel yazı.

hatim: Kur'an'ın tamamını okuma.

hayır: İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım. İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

hesap günü: Kıyamet.

hidâyet: Doğru yol, hak yol, İslam yolu.

hurafe: Dine sonradan girmiş yanlış, batıl inanç.

hüsran: Beklenilen şeyin elde edilememesi yüzünden duyulan acı.

I-İ

ibadet: Bir dinin buyruklarını yerine getirme. Allah'ın emirlerine uymak, kulluk etmek.

idgam: Bir şeyi başka bir şeye katmak.

ifa: Bir işi yapma, yerine getirme.

ihfa: 1. Gizlemek. 2. Bazı Kur'an harflerinin gizlenerek okunması.

ihlâslı olmak: Saf ve arınmış olmak, kurtulmak. İnancı ve ibadeti Allah'a adamak, Allah'a özgü iyilik yapmak.

ihsan: İyilik, iyilik yapmak, bir şeyi hakkıyla yapmak.

ilah: Kendisine ibadet edilen, tapınılan varlık.

iklab: Bir şeyi değiştirmek.

inanç: Bir düşünceye gönülden bağlı bulunma.

irade: İsteme, dileme.

îsâr: Başkalarını düşünmek, bir başkasını kendine tercih etmek.

isnad: Bir şeyi aslına, doğuş yerine dayandırmak.

istiğfar: Bağışlanma isteği, af dilemek.

K

kavim: İnsan topluluğu, halk, millet.

kıraat ilmi: Kur'an kelimelerinin farklı okunuşlarını inceleyen bilim dalı.

kıraat: Okuma. Kur'an'ı belli kural ve işaretlere göre okuma.

kıssa: Kendisinden ders alınması gereken olay, hikâye.

kıyamet: Dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

kunut: Allah'a ihlâsla kulluk etmek, namaz ve duayı uzatmak, dua etmek, ibadet kastıyla ayakta durmak. Namazda rükûdan önce veya sonra ayakta dua etmek.

L

lâzım: Lüzumlu olan, gerekli, gereken.

lîn: 1. Yumuşak olmak. 2. Yumuşak uzatma.

lütuf: İyilik, ikram, nimet.

M-N

mabet: Tapınak. Kulluğun ortaya konulduğu, topluca ibadet yapılan yer.

mahlukat: Yaratılmış bütün varlıklar.

mahreç: Çıkış yeri, harflerin çıkış yerleri.

med: Uzatma.

merhamet: Acımak, esirgemek, korumak, bağışlamak, iyilik etmek.

mesaj: Haber, bildiri.

muâmelât: Muâmeleler, insanın iş ve pratiğe yönelik amelleri, insani ilişkiler.

mûcize: Benzeri meydana getirilemeyen olağanüstü durum. Allah'ın izniyle Peygamberlerin gösterdiği benzersiz olay.

muhafaza etmek: Korumak, bir şeyi saklamak.

muhkem: Sağlamlaştırılmış, kuvvetli.

mukabele: Toplu yerlerde yüksek sesle hatim okunurken Kur'an okumasını bilenlerin gözleriyle Kur'an'ı takip etmesi, bilmeyenlerin dinlemesi.

munfasıl: Ayrık olan, bitişmemiş, aralıklı olan. Tecvid ilminde med harfi ile hemze ayrı kelimelerde bulununca medd-i munfasıl olur.

mushaf: Kur'an-ı Kerim'in iki kapak arasına alınmış hâline verilen ad.

muttasıl: Bitişik, ayrı olmayan. Med harfi ile hemze aynı kelimede bir arada bulununca medd-i muttasıl olur.

münafık: İnsanların arasını bozan, bölücülük yapan, toplumu karıştıran, fesatçı, nifak çıkaran, iki yüzlü kimse.

münezzeh: Temiz, uzak.

müşrik: Şirk koşan, Allah'ın yanı sıra başka ilahlara tapan kimse.

mütemadiyen: Ara vermeden, sürekli olarak, devamlı ve düzenli bir şekilde.

nasûh tövbesi: Bir daha bozmamak üzere içtenlikle ve kesin bir karar ile yapılan tövbe.

noksan: Azlık, tam olmayış, eksiklik.

O-Ö-P-R

Rab: Terbiye eden, yetiştiren, yöneten, bir şeyin sahibi, nimet veren, ihtiyaçları gideren.

Rahîm: Koruyan, acıyan, merhamet eden Allah.

Rahman: Herkese, her canlıya merhamet eden Allah.

rahmet: Acımak, esirgemek, korumak, iyilik etmek.

rasûl: Elçi, haber getiren, Allah'tan aldığı emirleri insanlara ulaştıran peygamber.

Raûf: Fazlasıyla merhametli, şefkatli, acıyan, esirgeyen.

ravi: Rivayet eden, işittiği haberleri ve sözleri başkalarına aktaran, hadisle ilgili haberleri anlatan.

S-Ş

sahabe: Hz. Muhammed (s.a.v)'i görmüş ve onun sohbetinde bulunmuş Müslümanlar. Hz. Muhammed'in arkadaşları. Bu kelimenin tekili sahabidir.

salavat: Hz. Muhammed (s.a.v)'e saygı bildirmek için okunan dua.

sebat: Sözde durma, ahde vefa etme.

sefa: Üzüntü ve kederden uzak olmak, gönül rahatlığı.

serzeniş: Farsçadan dilimize geçmiş olan kelimenin gerçek anlamı başa kakmadır. Ancak daha çok "yakınma ve sitem etme" anlamlarında kullanılmaktadır.

sevap: Hayırlı bir davranış karşısında Allah tarafından verilecek ödül.

sinsi: Gizli, kurnazca, alttan alta iş gören.

sure: Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.

şefaat: Araya girme, aracı, ricacı olma.

şefkat: Acıyıp esirgeme, birini severek sakınma, koruma altına alma.

şehadet: Tanıklık, şahitlik.

şer: Kötülük, fenalık.

şeytan: Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine

karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

şükür: Bir şeyin karşılığını vermek, yapılan iyiliği dile getirmek ve sahibini övmek. İyiliğin kıymetini bilmek, iyilik edene teşekkür etmek.

T

taassup: Dilimize Arapçadan geçmiştir. Herhangi bir delile dayanmadan, bir fikre körü körüne bağlanmak, bağnazlık, saplantı anlamındadır.

tabiun: Tabi olanlar demektir. Ashabın ardından gelen kuşak, Peygamberimizi gören sahabeden ders alan nesil.

tecvid: Bir şeyi iyi yapmak, güzelleştirmek, Kur'an'ı harflerin çıkış yerlerine ve özelliklerine dikkat ederek okumak.

tedvir: Çevirme, döndürme. Kur'an'ı ortalama bir süratte okuma.

tertil: Ağır ağır tane tane okuma. Kur'an'ı, ayetleri üzerinde düşünerek okuma.

tesbih: "Sübhanallah" sözünü söyleme. Allah'ı her türlü eksik ve yanlış anlayıştan uzak tutmak, kutsamak.

tevatür: Bir haberin ağızdan ağza yayılması, yaygın olan. Yalan söylemesi mümkün olmayan büyük topluluklar tarafından aktarılan.

tevhit: Allah'ın birliğine inanma, bir sayma, bir olarak bakma.

tezhip: Yazma kitaplarda, sayfaların yaldız ve boya ile bezenmesi, yaldızlama.

tilavet: Kur'an'ı güzel ve sesli olarak usulünce okuma.

tövbe: Dönmek, bir şeyden vazgeçmek, pişman olarak günahlar sebebiyle Allah'tan af dilemek.

tûfan: Şiddetli yağmur, fırtınalı sel.

U-Ü-V-Z

ukûbat: Cezalar demektir. İslâm kültüründe suç kabul edilen filleri işleyenlere dünyada ve âhirette verilecek karşılığın bütününü ifade eder.

ümmet: Din ve inanç birliği temelinde bir araya gelen ve aynı peygambere bağlanan insanlar topluluğu, bir din üzerinde birleşen millet.

ütopik: Gerçekleşebilirliği çok düşük olan hayallerle ilgili, aslında olmayan.

vahiy katipleri: Kur'an'ın indiği dönemde Hz. Peygamberin emriyle ayetleri yazan sahabiler.

vahiy: Gizli konuşmak, fısıldamak, seslenmek, ilham etmek, işaret etmek. Allah'ın buyruk, yasak ve öğütlerini insanlara ulaştırmak üzere peygamberlerine özel yollarla iletmesidir.

vakf: Durmak, durdurmak.

vasıl: Birleştirmek, yan yana getirmek, ulaştırmak, bağlamak.

vasiyet: Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey.

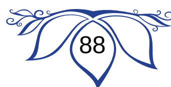
vecd: Şiddetli dinî duygu ve heyecan hâli, coşma.

vesvese: Kuruntu. Yanlış ve yersiz düşünce, evham.

zalim: Haksızlık yapan, birinin hakkını zorla elinden alan kimse.

zebani: Cehennem bekçisi.

zikir: Anmak, yüceltmek, yâd etmek, hatırlamak.

KAYNAKÇA

Ahmed b. Hanbel, **Müsned**, Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

Altuntaş, Halil-Şahin, Muzaffer, **Kur'an-ı Kerim Meali**, DİB Yayınları, Ankara, 2006.

Bucaille, Maurice, **Müsbet İlimler Yönünden Tevrat, İnciller ve Kur'an** (Çev. Mehmet Ali Sönmez), DİB Yayınları, Ankara, 2001.

Buharî, Ebû Abdillah Muhammed b. İsmail, **el-Câmiu's-Sahîh,** Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

Cerrahoğlu, İsmail, **Tefsir Usûlü,** TDV, Ankara, 1991.

Çetin, Abdurrahman, **Kur'an Okuma Esasları**, Emin Yayınları, Bursa, 2007.

Dereli, Muhammet Vehbi, **Kur'an Muhtevası ve Yorumu,** Fecr Yayınları, Ankara, 2011.

Dini Terimler Sözlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2009.

Ebu Davud, Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî, **es-Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

Gölcük, Şerafeddin, **Din ve Toplum**, Esra Yayınları, Konya, 2000.

Izutsu, Toshihiko, **Kur'an'da Dinî ve Ahlâkî Kavramlar** (Çev. Selahattin Ayaz), Pınar Yayınları, İstanbul, 1991.

İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesîr el-Kuraşî, **Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm,** Dâru't-Turâs, Kahire, 1980.

İbn Mace, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî, **es-Sünen,** Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

İbn Manzur, Ebu'l-Fadl Cemâlüddîn Muhammed, **Lisânü'l-Arab,** Dâr-ı Sadr, Beyrut, 1990.

Kara, Osman, **Kur'an'da İnsan Tipleri** (Doktora Tezi), Sakarya, 2002.

Komisyon, **Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir,** DİB Yayınları, Ankara, 2006.

Komisyon, **Dini Kavramlar Sözlüğü,** DİB Yayınları, Ankara, 2006.

Komisyon, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, TDV Yayınları, Ankara, 2004.

Mevdudî, Ebu'l-A'lâ, **Tefhîmü'l-Kur'an** (Çev. Heyet), İnsan Yayınları, İstanbul, 1991.

Müslim, Ebu'l-Hüseyn İbnu'l-Haccâc el-Kuşeyri en-Neysâbûri, **el-Câmiu's-Sahîh,** Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

Nesâî, Ebû Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb b. Ali, **es-Sünen,** Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

Sert, H. Emin, **Kur'an'da İnsan Tipleri ve Davranışları,** Bilge Yayınları, İstanbul, 2004.

Suyûtî, Celâlüddîn, **el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'an,** Dâru İbn Kesîr, Dımeşk-Beyrut, 2002.

Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa b. Sevra, **es-Sünen,** Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2005.

Yazım Kılavuzu, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2005.

Yazır, M. Hamdi, **Hak Dini Kuran Dili** (Sadeleştirilmiş Baskı), Azim Dağıtım, İstanbul, tsz.

Zerkânî, M. Abdülazim, **Menâhilü'l-İrfan fî Ulûmi'l-Kur'an,** Mektebe-i Tevfîkiyye, Kahire, tsz.

Bu kitaptaki Kur'an-ı Kerim metinlerinde Dr. Muhammed ABAY tarafından Hâfız Osman hattına uygun olarak geliştirilen mushaf hattı kullanılmıştır.